

Załącznik do:

Uchwały Nr 71 Nr XI/71/07

Rady Gminy Stargard Szczeciński

z dnia 25 października 2007 r.

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STARGARD SZCZECIŃSKI
NA LATA 2007-2013**

PAŹDZIERNIK 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	26
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	27
2.2. DEMOGRAFIA.....	29
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	33
2.4. KWESTIA DZIECKA	43
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	47
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	53
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	56
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	59
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	63
2.10. ANALIZA SWOT	70
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	78
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	80
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	84
3.1. MISJA	85
3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	86
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	99
4. UWAGI KOŃCOWE	103

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcyjność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

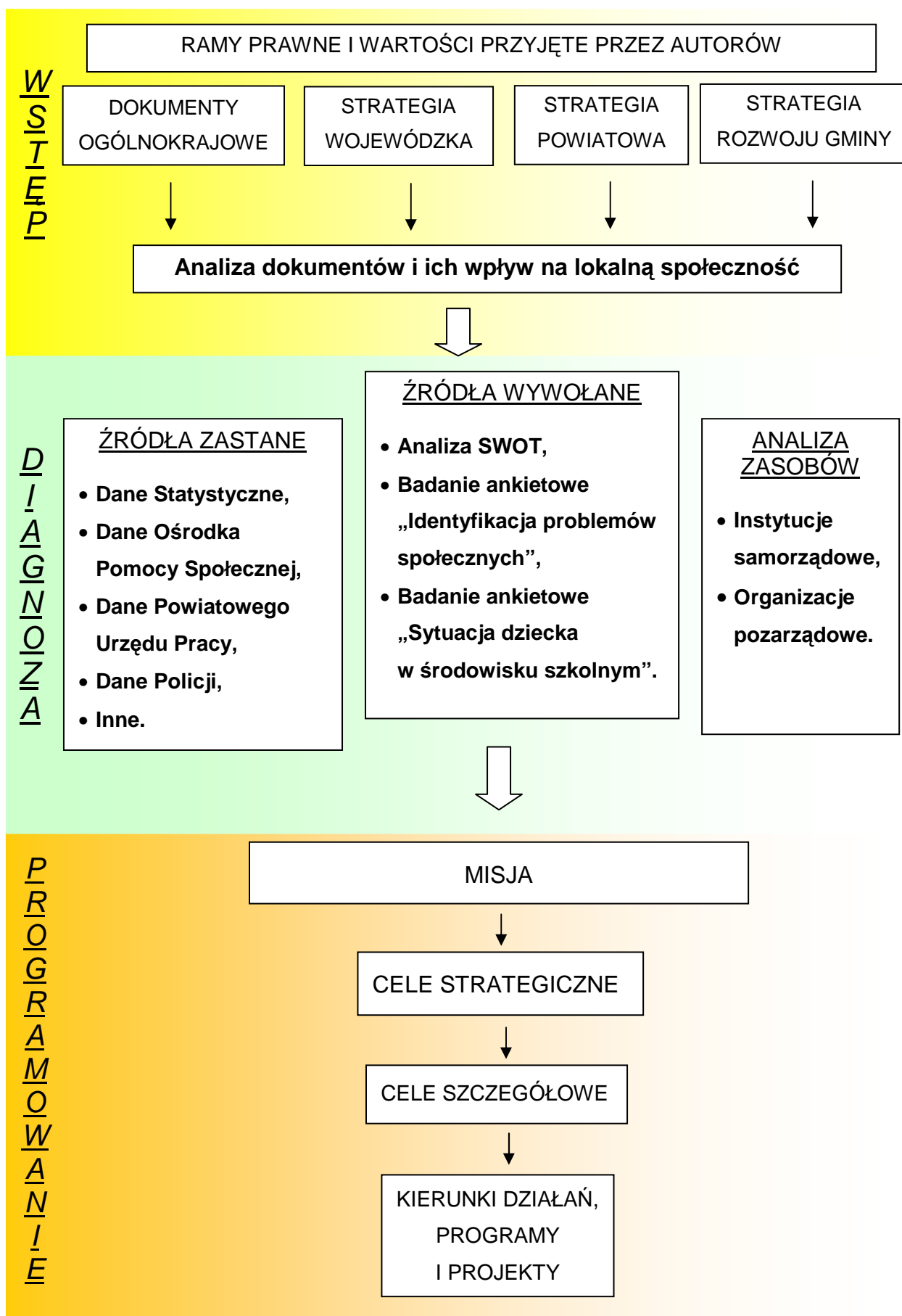
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007-2013

Skonstruowana przez zespół ekspertów Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013 została przyjęta przez Radę Ministrów 13 września 2005 r. jako krajowa odpowiedź na postulowaną w krajach UE potrzebę intensyfikacji wysiłków na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz prowadzenie takiej polityki przez państwa członkowskie, która zapewni równomierny rozwój wszystkich środowisk społecznych.

Strategia w szczególny sposób odpowiada na postulowany w dokumentach europejskich rozwój spójności, potwierdzony i rozbudowany w Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej z 2004 r., która była oparta na raporcie „Dostęp do praw społecznych w Europie”. W powyższych dokumentach traktuje się jako oczywistą myśl, że odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy.

W Strategii ujęto istotne założenia Europejskiego Modelu Społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy, takie jak:

- odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu;
- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna – podstawowy dla

Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego;

- wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne;
- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych;
- uwzględnianie czynników demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk, jak zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

Warto zauważyć, że Strategia Polityki Społecznej w swej treści uwzględnia rekomendacje sformułowane w: Strategii Polityki Społecznej na lata 2002-2005. Praca i zabezpieczenie społeczne; Narodowej Strategii Integracji Społecznej; Założeniach polityki ludnościowej w Polsce; Krajowego Planu Działań na rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006; Strategii Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013; Strategii rozwoju edukacji na lata 2007-2013; Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012; Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013.

Niniejszy dokument jest zgodny ze wskazanymi wyżej założeniami strategii polityki społecznej.

1.4.2. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi

realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.3. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;

- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;

- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.4. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły

i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.5. STRATEGIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DO ROKU 2015

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa zachodniopomorskiego. Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej pozwala zaplanować działania województwa w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Pomorza Zachodniego, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Rozwiązywanie problemów społecznych to nie tylko zadanie samorządu województwa. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Misją Strategii Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015 jest: „podnoszenie jakości życia wśród tych mieszkańców regionu, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”. Celem pośrednim jest stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki społecznej, a cele strategiczne i operacyjne dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej są następujące:

1. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia
 - Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych
 - Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych
 - Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych
 - Przeciwdziałanie „diedziczeniu” przez mieszkańców województwa długotrwałego bezrobocia
2. Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych
 - Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin
 - Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych
 - Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych
3. Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych
 - Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
 - Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet
 - Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet
4. Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa
 - Edukacja społeczna i działalność wychowawcza
 - Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych
 - Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych
5. Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego
 - Integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach społecznych

- Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych
6. Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych
- Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych
 - Aktywizacja społeczna osób starszych
 - Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych

1.4.6. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2006-2015

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2006-2015. Dokument, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad strategią dokonano diagnozy sytuacji społecznej powiatu, sformułowano misję („Zbudowanie zintegrowanego i efektywnego systemu pomocy społecznej”) i wizję powiatu, wskazano obszary problemowe (bezrobocie, bezdomność, problemy opiekuńczo-wychowawcze, niepełnosprawność, pomoc osobom starszym), przeprowadzono analizę SWOT, a następnie wyznaczono cel główny („Ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej w oparciu o dominującą rolę organizacji pozarządowych oraz wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej”) i cele strategiczne.

I. Osoby bezdomne

1. Zapobieganie dalszemu rozwojowi zjawiska bezdomności w Powiecie.
2. Udzielanie pomocy osobom bezdomnym poprzez: zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych, zapobieganie degradacji osób bezdomnych oraz zapewnienie wsparcia psychicznego osobom i rodzinom dotkniętym problemem bezdomności poprzez działanie zespołu konsultantów

II. Opieka nad rodziną i dzieckiem

1. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej poprzez kierowanie do placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych
2. Zapewnienie czasowej opieki nieletnim, którzy nie popełnili czynów karalnych, a zostali zatrzymani przez policję na terenie powiatu stargardzkiego w grupie interwencyjnej, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej oraz rodzinnej
3. Udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i innych typów placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, zakładów poprawczych, schroniska dla nieletnich i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych w formie wypłaty przysługujących świadczeń pieniężnych i prowadzenia pracy socjalnej
4. Pomoc usamodzielnianym wychowankom w zdobyciu wykształcenia poprzez poradnictwo, głównie jednak przez wypłatę środków pieniężnych na kontynuowanie nauki
5. Zawiązywanie rodzin zastępczych niespokrewnionych, w których będą umieszczane dzieci ze stargardzkich placówek opiekuńczo-wychowawczych
6. Rodziny zastępcze zawodowe
7. Podnoszenie świadomości rodzin w zakresie ich praw oraz wspieranie rodzin w pełnieniu ich ról i funkcji
8. Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania
9. Tworzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych dla bezrobotnych, rodzin niewydolnych wychowawczo, ofiar przemocy
10. Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej

III. Osoby niepełnosprawne

1. Podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez: pomoc w zakresie rehabilitacji, dofinansowanie do pobytu na turnusie rehabilitacyjnym, dofinansowanie osobom niepełnosprawnym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do specjalistycznego poradnictwa i rehabilitacji
2. Zmniejszanie negatywnych skutków niepełnosprawności poprzez: nowe rozwiązania, utworzenie nowego zawodu, asystenta osoby niepełnosprawnej

3. Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym dzięki współpracy z podmiotami zajmującymi się tworzeniem nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych oraz zakładem pracy chronionej poprzez: zwrot kosztów ponoszonych przez pracodawców na przystosowanie nowych lub istniejących stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, refundację kosztów wynagrodzenia, wspieranie zatrudnienia lub samozatrudnienia osób niepełnosprawnych
4. Aktywizacja osób niepełnosprawnych poprzez: pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, kursy doskonalące, doradztwo przy rozpoczęciu działalności gospodarczej lub rolniczej, udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej, pracę dla osób niepełnosprawnych w zakładzie pracy chronionej, zakładzie aktywności zawodowej, warsztatach terapii zajęciowej
5. Dążenie do podnoszenia kwalifikacji i wykształcenia osób niepełnosprawnych poprzez: kursy doskonalące lub przekwalifikujące, a także szkolenia dotyczące rozpoczęcia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, edukację w szkołach na różnych poziomach (nauczanie integracyjne)
6. Likwidacja barier architektonicznych, transportowych, technicznych i w komunikowaniu się poprzez: dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych: adaptacja i modernizacja mieszkań (kuchnie, łazienki, WC), realizacja pochylni i podjazdów umożliwiających samodzielne opuszczenie i powrót do miejsca zamieszkania, wyposażenie w podnośniki, platformy schodowe, transportery schodowe, windy przyścienne i inne urządzenia do transportu pionowego, wyposażanie mieszkań w przedmioty umożliwiające samodzielne poruszanie się w budynku, dostosowanie budynków użyteczności publicznej (zakładów opieki zdrowotnej, placówek edukacyjnych) zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych, wyrównywanie chodników, obniżanie krawężników, dostosowanie środków transportu poprzez dofinansowanie do zakupu nowego pojazdu lub przystosowanie pojazdu do potrzeb osób niepełnosprawnych, funkcjonowanie bus-taxi, utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych
7. Organizowanie kampanii edukacyjnych w celu zwiększenia świadomości mieszkańców w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością

8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych
9. Wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny
10. Wspieranie działań zapobiegających powstawaniu lub pogłębianiu niepełnosprawności
11. Realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych
12. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do informacji o prawach i uprawnieniach, tworzenie punktów informacyjno-konsultacyjnych
13. Stworzenie możliwości rehabilitacji warsztatowej poprzez dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej
14. Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

IV. Osoby starsze

1. Zapewnienie godnych warunków życia mieszkańcom domu pomocy społecznej
2. Zapewnienie opieki osobom starszym poprzez: pomoc osobom starszym w samodzielnej egzystencji, zabezpieczanie opieki dziennej w formie usług opiekuńczych w miejscu ich zamieszkania, organizację bezpiecznego i atrakcyjnego sposobu spędzania czasu wolnego
3. Prowadzenie mieszkalnictwa chronionego z usługami opiekuńczymi, rehabilitacyjnymi oraz kulturalnymi
4. Współpraca pielęgniarki z pacjentem w pokonywaniu barier mających wpływ na podjęcie leczenia, rehabilitacji, szczególnie przez osoby starsze

V. Organizacje pozarządowe

1. Umożliwianie organizacjom pozarządowym uczestnictwa w programach realizowanych przez powiat
2. Integracja i aktywizacja lokalnych społeczności poprzez działania na rzecz rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych

W celu osiągnięcia wyznaczonych celów, opracowano projekty (programy) w ww. obszarach oraz wyznaczono działania do realizacji.

1.4.7. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY STARGARD SZCZECIŃSKI DO ROKU 2015

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju społeczno-gospodarczego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanych dla rozwoju gminy działań.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Stargard Szczeciński do roku 2015 dokonano analizy struktury ekonomiczno-gospodarczej i demograficznej oraz możliwości rozwojowych gminy, sformułowano wizję i misję rozwoju gminy, przeprowadzono analizę SWOT oraz wyznaczono m.in. cele strategiczne i operacyjne w trzech domenach strategicznych. Jedną z nich – „Wysoka jakość życia, rekreacyjna turystyka weekendowa” – bezpośrednio odnosi się do sfery społecznej.

1. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy Stargard Szczeciński w trzech strefach: turystyka zorganizowana, turystyka weekendowa, agroturystyka
 - Rozwój bazy rekreacyjno-turystycznej
 - Promocja oferty rekreacyjno-turystycznej gminy Stargard Szczeciński
 - Edukacja w zakresie organizacji i obsługi ruchu turystycznego
 - System zachęt i wsparcia inwestycyjnego dla podmiotów inwestujących w rozwój turystyki na terenie gminy
 - Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie rozwoju rekreacyjnej turystyki weekendowej

2. Podniesienie jakości życia w gminie poprzez podejmowanie działań innowacyjnych
 - Program „Otwarta szkoła” – stworzenie oferty spędzania wolnego czasu z wykorzystaniem obiektów szkolnych
 - Włączenie dorosłych w edukację szkolną
 - Edukacja europejska. Współpraca międzynarodowa młodzieży
 - Organizacja wydarzeń i świąt gminnych integrujących mieszkańców i budujących więzi społeczne
 - Zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy Stargard Szczeciński
3. Aktywizacja społeczności lokalnej
 - Program „Otwarta szkoła” – stworzenie oferty spędzania wolnego czasu z wykorzystaniem obiektów szkolnych
 - Opracowanie i wdrożenie systemu wspomaganie lokalnych inicjatyw
 - Promowanie dobrych wzorców
 - Stworzenie systemu wspierania aktywności edukacyjnej młodzieży z terenu gminy

W celu osiągnięcia wyznaczonych celów, opracowano projekty do realizacji.

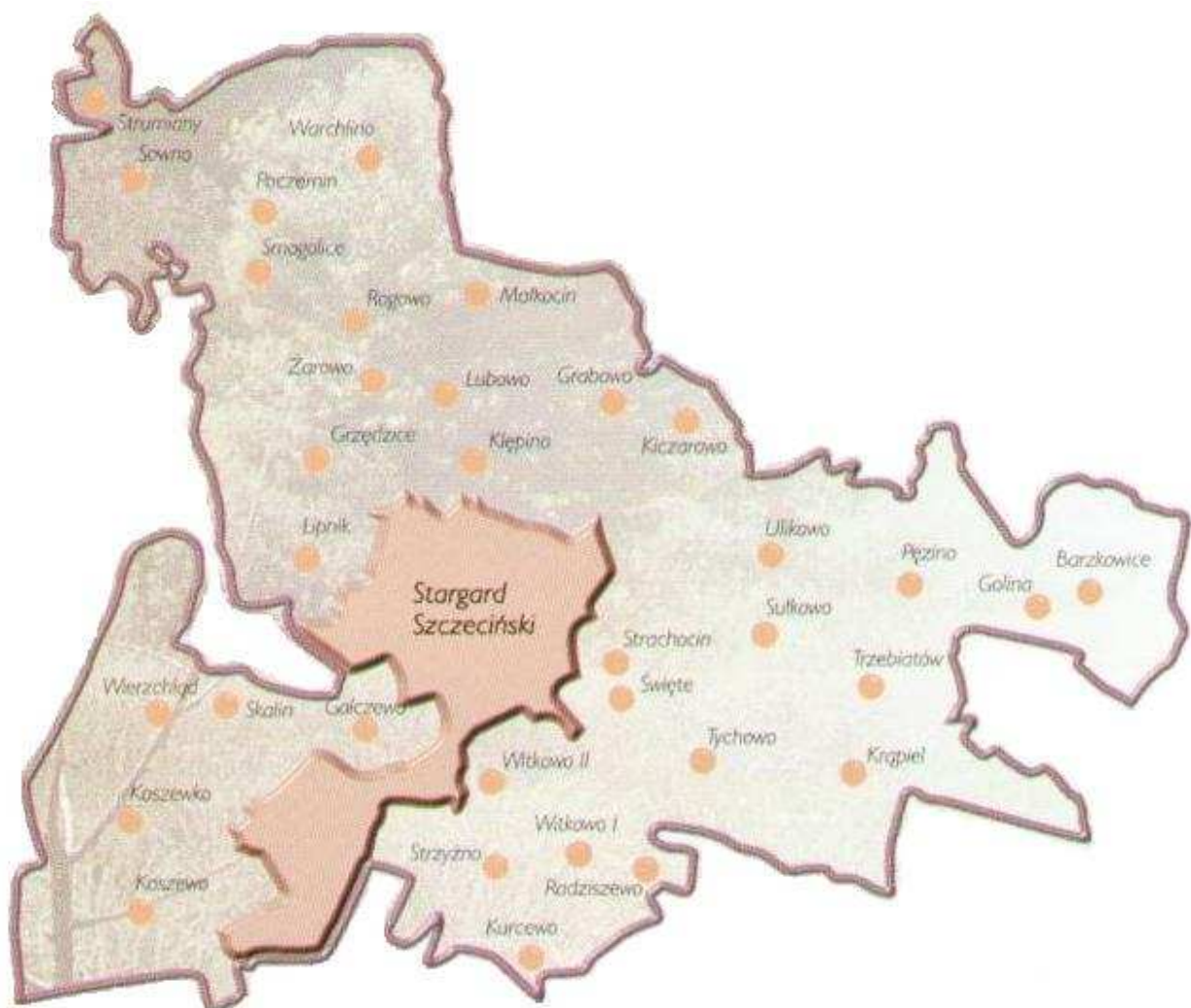
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Stargard Szczeciński jest gminą wiejską, położoną w obszarze Pomorza Zachodniego, w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Stargard Szczeciński. Zajmuje powierzchnię 318,5 km² i liczy 11.718 mieszkańców (stan na 31.12.2006 r.).

Gmina Stargard Szczeciński jest jedną z dziesięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu stargardzkiego. Do gminy należą trzydzieści dwa sołectwa (rycina 1.): Barzkowice, Golina, Grabowo, Grzędzice, Kiczarowo, Kłępino, Koszewko, Koszewo, Krąpiel, Kurcewo, Lipnik, Lubowo, Małkocin, Pęczino, Poczernin, Rogowo, Skalin, Smogolice, Sowno, Strachocin, Strumiany, Strzyżno, Sułkowo, Święte, Trzebiatów, Tychowo, Ulikowo, Warchlino, Wierzchląd, Witkowo Pierwsze, Witkowo Drugie oraz Żarowo.

Rycina 1. Gmina Stargard Szczeciński.

Historia gminy Stargard Szczeciński jest nierozzerwalnie związana z historią Ziemi Stargardzkiej. Pierwsze ślady człowieka na tych terenach pochodzą z epoki kamiennej, z neolitu (4000-1700 lat p.n.e.). Osady z budownictwem typu ziemiankowego w Skalinie i Klępinie oraz rozległe cmentarzyska w Pęzinie (ok. 200 grobów) wskazują na istnienie ciągłości skupiska. W najwcześniejszych fazach średniowiecza istniały na tym terenie liczne osady otwarte – osada w Strachocinie datowana na VI-VIII w. Do najstarszych osad należy również zaliczyć Żarowo. Za sprawą nadań ziemskich księcia Bogusława miejscowości Klępino, Strachocin, Święte i Witkowo znalazły się we władaniu zakonu joannitów, a Pęzino stało się siedzibą ich Komandorii. Historia gminy wiąże się z wieloma legendami, np. z opowieścią o procesie czarownicy z Pezina Sydonii von Borek. O bogatej historii gminy świadczą również znajdujące się na jej terenie kapliczki, obiekty sakralne, pałace i zamki, wśród których na szczególną uwagę zasługują: kościoły w Grzędzicach, Krapielu i Sownie oraz pałac w Koszewku i zamek w Pezynie.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Stargard Szczeciński położona jest na Równinie Stargardzkiej, na pograniczu dwóch wielkich krain geograficznych: Niziny Szczecińskiej i Pojezierza Szczecińskiego. W jej granicach znajdują się cenne ze względów krajobrazowych i przyrodniczych obszary, mające znaczenie regionalne, a nawet ponadregionalne. Należą do nich: Rynna Jeziora Miedwie, dolina rzeki Iny, Dolina Krapieli, Ozy Kiczarowskie oraz parki w Małkocinie, Ulikowie, Pęzinie, Barzkowicach, Krapieli, Strzyżnie, Skalinie, Wierzchładzie, Koszewku i Koszewie. Na terenie gminy znajdują się ponadto rezerwat krajobrazowy, jeden użytek ekologiczny oraz pięćdziesiąt dwa pomniki przyrody.

Gmina Stargard Szczeciński posiada ponad 25 km² powierzchni wód stojących, co stanowi ponad 8% powierzchni ogólnej gminy. Największym zbiornikiem jest jezioro Miedwie – piąte co do wielkości jezioro w Polsce (jego powierzchnia w granicach gminy wynosi 22,17 km²). Do najważniejszych cieków wodnych gminy należą, obok Iny, Mała Ina, Krapiel, Małka oraz uchodząca do Miedwia Gowienica Miedwiańska.

Gmina Stargard Szczeciński jest gminą o bogatych tradycjach rolniczych, dlatego też jej powierzchnia w znacznej mierze wykorzystywana jest do produkcji rolnej. Istnieją tu zarówno małe gospodarstwa indywidualne, jak i gospodarstwa o powierzchni 1000 ha. Wśród upraw rolnych przeważają uprawy ziemniaka, pszenżyta i pszenicy; istnieją również warunki do uprawy buraka cukrowego, rozwoju sadownictwa i warzywnictwa. W produkcji zwierzęcej dominuje natomiast hodowla trzody chlewnej. Gmina posiada

również potencjał ludzki umożliwiający utrzymanie i rozwój produkcji przemysłowej i budownictwa. Sprzyjają temu zarówno korzystne położenie w bliskim sąsiedztwie Szczecina, wokół miasta Stargardu Szczecińskiego i niedaleko przejść granicznych w Kołbaskowie i Krajniku, jak również atrakcyjne warunki do inwestowania (ulgi podatkowe). Głównymi kierunkami rozwoju gminy są: działalność małych zakładów produkcyjno-usługowych i handlowych przyjaznych dla środowiska, usługi dla rolnictwa oraz produkcja żywności.

Gmina Stargard Szczeciński posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. W jej skład wchodzi: dobrze rozbudowana sieć dróg gminnych, stacje wodociągowe zlokalizowane w kilkunastu miejscowościach wraz z siecią wodociagową w całej gminie, oczyszczalnie ścieków z siecią kanalizacyjną w większości miejscowości, kanalizacje deszczowe w Kurcewie i Klępinie (w skład kanalizacji wchodzi urządzenia oczyszczające wody deszczowe) oraz sieć gazownicza w miejscowościach Kurcewo, Strzyżno i Witkowo Pierwsze. W ostatniej fazie budowy znajduje się sieć gazownicza, wodociągowa i kanalizacyjna we wsi Witkowo Drugie.

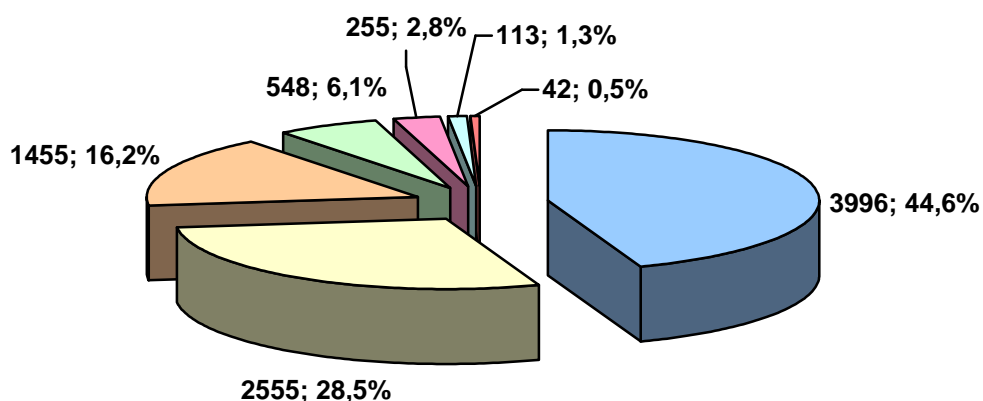
Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: sześć szkół podstawowych w Grzędzicach, Koszewie, Sownie, Małkocinie, Strachocinie i Pęzinie, do których w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczało łącznie 779 uczniów oraz gimnazjum gminy z siedzibą w Stargardzie Szczecińskim, w którym naukę pobierało 459 uczniów. W gminie działa również siedem bibliotek, trzy zespoły folklorystyczne: Zespół Folklorystyczny Grzędzice – folklor krakowski, Zespół Ludowy „Prząśniczka” z Pęcina – folklor lubelski i Zespół Śpiewaczy „Koszewianki” z Koszewa.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch Ośrodkach Zdrowia i jednym gabinecie prywatnym.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy Stargard Szczeciński zamieszkiwało 11.126 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (8.964 osoby), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (3.996 osób) i zasadniczym zawodowym (2.555 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się jedynie 255 mieszkańców.

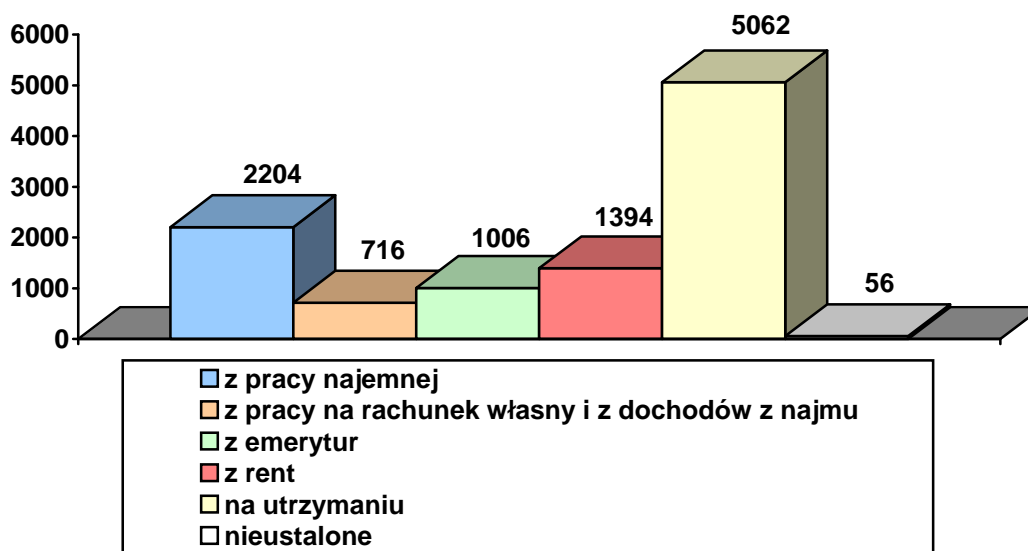
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

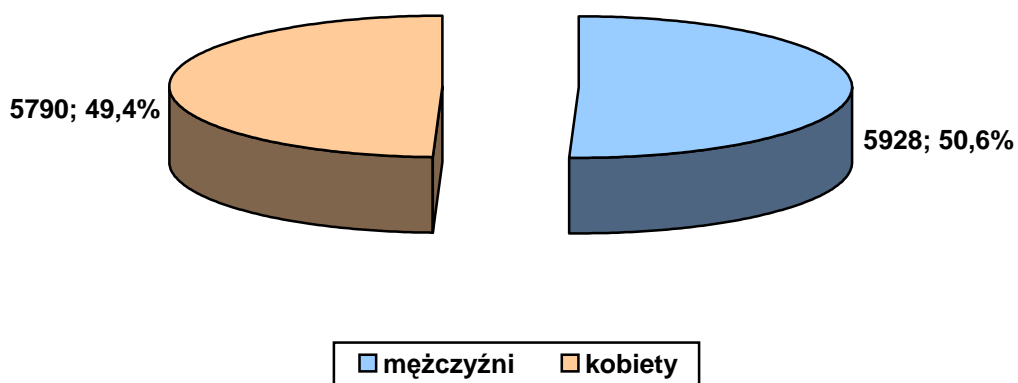
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 11.126 mieszkańców gminy 6.008 osób (54%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 2.920 osób utrzymywało się z pracy, w tym 2.204 osoby z pracy najemnej i 716 osób z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (461 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 3.088 osób, w tym 1.006 osób otrzymywało emerytury, a 1.394 osoby – renty. Na utrzymaniu pozostawały 5.062 osoby, a źródła utrzymania nie ustalono dla 56 osób.

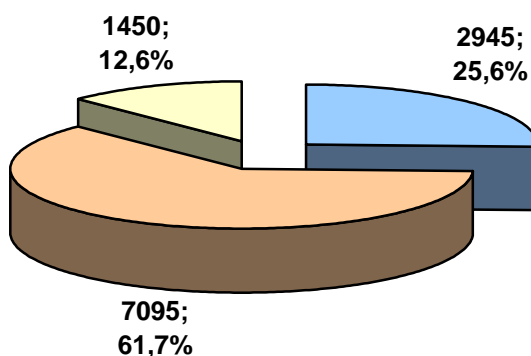
Ludność gminy Stargard Szczeciński z końcem 2006 roku

Dane Urzędu Gminy w Stargardzie Szczecińskim.

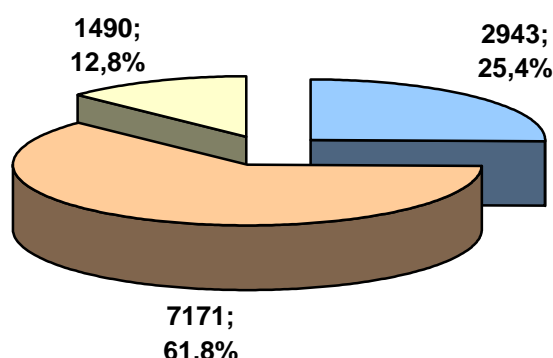
Według danych Urzędu Gminy w Stargardzie Szczecińskim z 31 grudnia 2006 roku teren gminy zamieszkiwało 11.718 osób, w tym 5.928 mężczyzn i 5.790 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 37 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Stargard Szczeciński z końcem 2004 roku

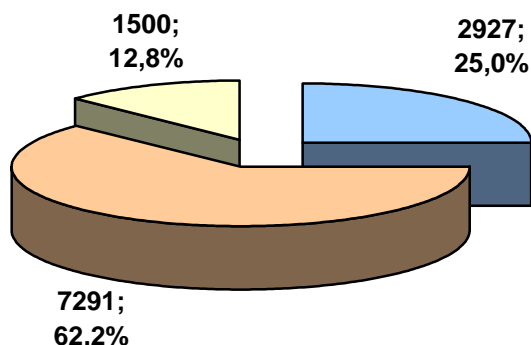
■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Stargard Szczeciński z końcem 2005 roku

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Stargard Szczeciński z końcem 2006 roku

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Dane Urzędu Gminy w Stargardzie Szczecińskim.

Na przestrzeni lat 2004-2006 struktura wiekowa mieszkańców gminy Stargard Szczeciński ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Stargard Szczeciński w latach 2004-2006 była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy

jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co związane jest z malejącą dzietnością rodzin, druga natomiast odnosi się do odnotowywanego zarówno w skali kraju, jak i gminy wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn).

W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilać one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co

świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

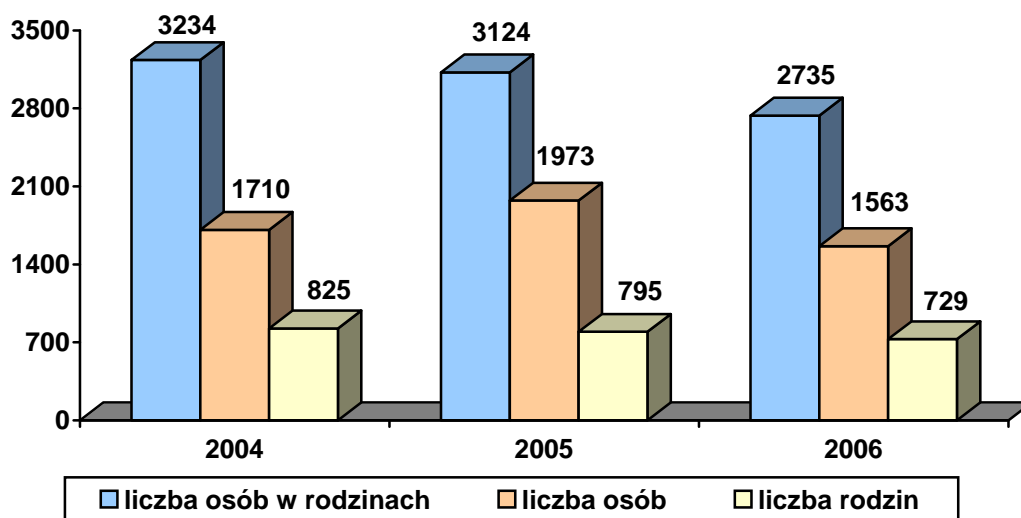
System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Stargard Szczeciński odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2004-2006

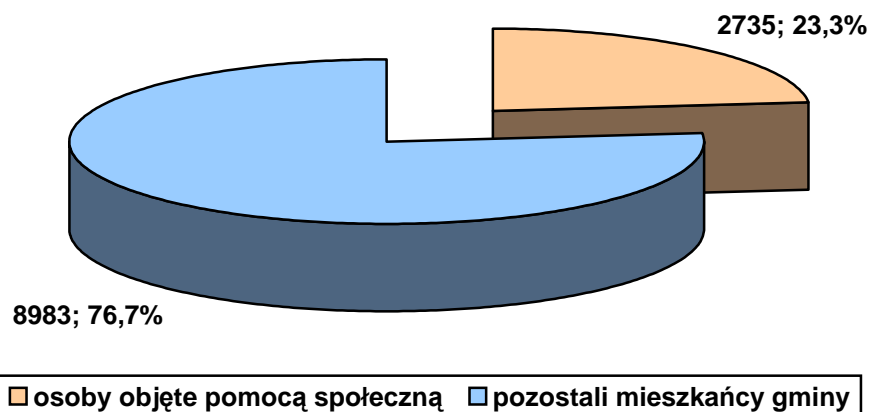

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2004-2006 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Stargard Szczeciński ulegała zmianom. Na spadek liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

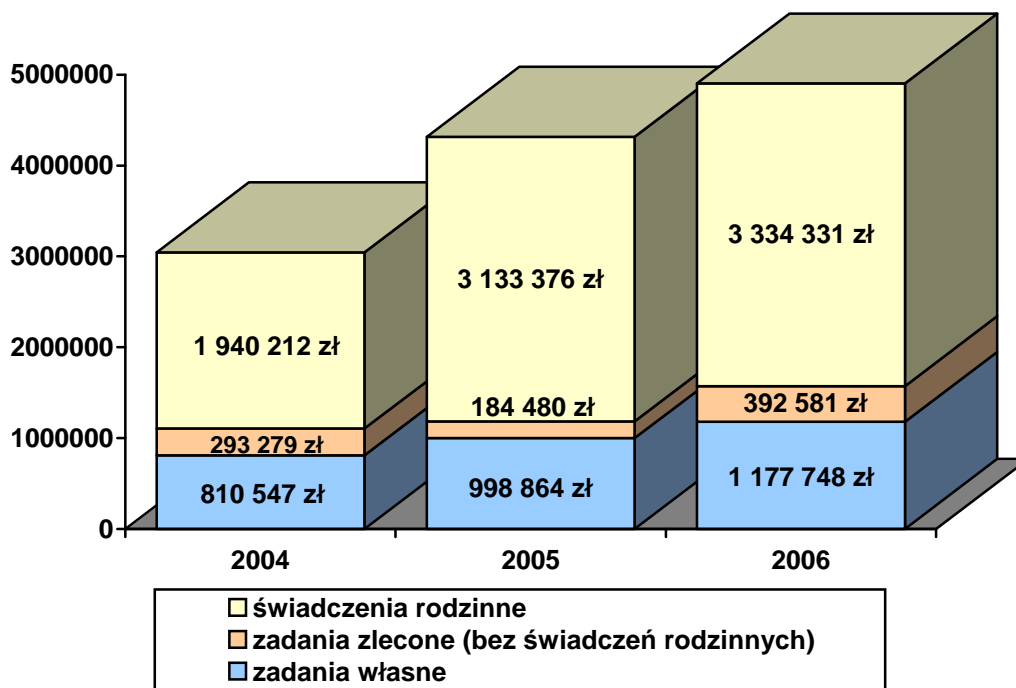
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2006 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Spośród 11.718 mieszkańców gminy, 2.735 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2006. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną i świadczenia rodzinne w latach 2004-2006

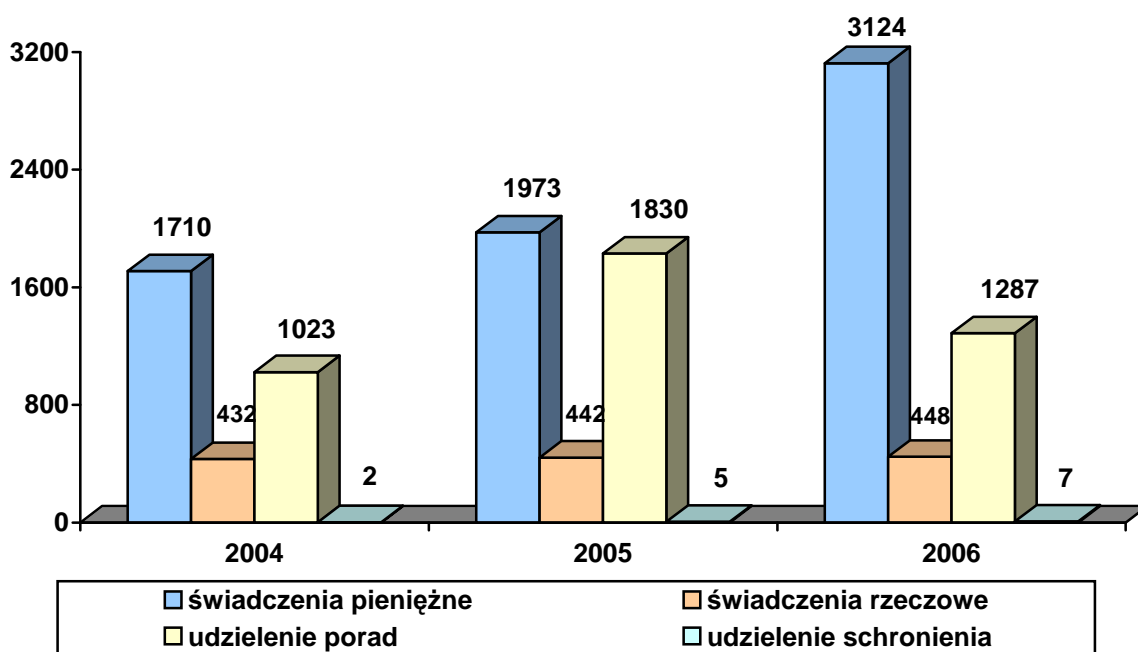
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne oraz kwoty na zadania zlecone, w tym wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2006 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był efektem wzrostu ilości środków na zadania zlecone, wśród których dominującą pozycję stanowiły kwoty przeznaczane na realizację świadczeń rodzinnych.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2004 – 3.044.038 zł (w tym 1.940.212 zł na świadczenia rodzinne), w roku 2005 – 4.316.720 zł (w tym 3.133.376 zł na świadczenia rodzinne), a w 2006 roku – 4.904.660 zł (w tym 3.334.331 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2004-2006 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Świadczenie pieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. Na przestrzeni lat 2004-2006 miał miejsce systematyczny wzrost liczby osób objętych tego rodzaju wsparciem. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Istotną formę pomocy stanowiły również porady udzielane przez pracowników ośrodka. W omawianym okresie liczba osób, którym udzielono tego rodzaju wsparcia, ulegała wahaniom. W latach 2004-2006 beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z ze świadczeń rzeczowych i schronienia. Liczba osób objętych tymi formami wsparcia zwiększała się z roku na rok.

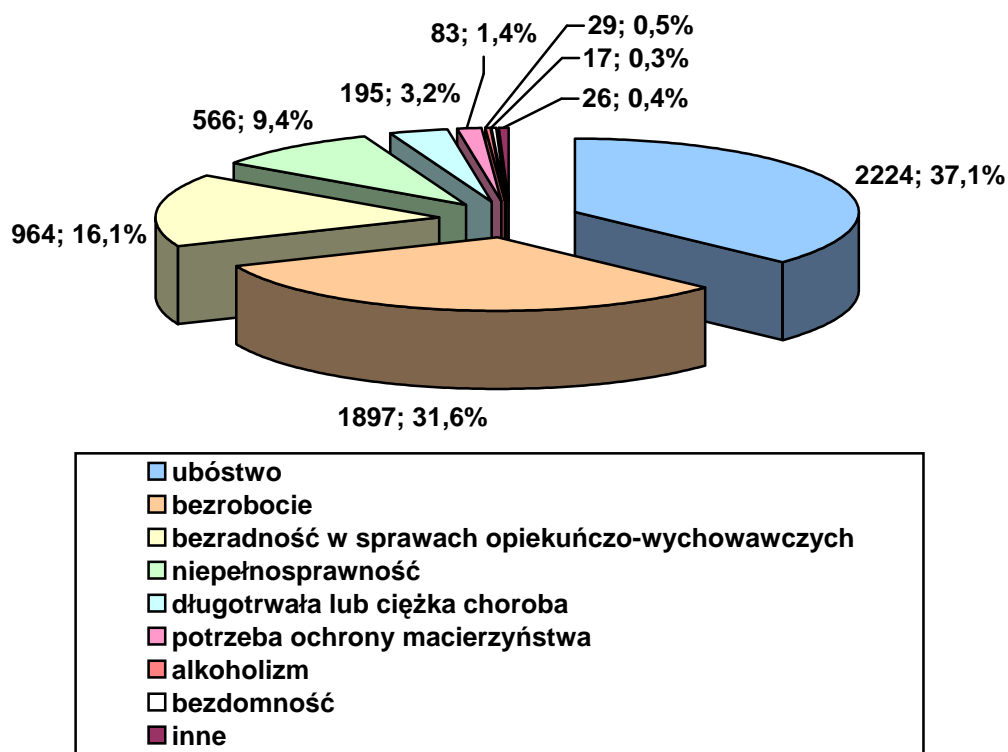
Typ realizowanych świadczeń w latach 2004-2006

Typy świadczeń	2004		2005		2006	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne:	1710	825	1973	795	3124	729
Rzeczowe,	432	223	442	225	448	230
Udzielenie porad:	1023	312	1830	523	1287	369
Udzielenie schronienia:	2	2	5	5	7	7

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2006 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

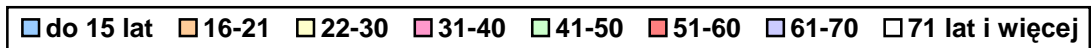
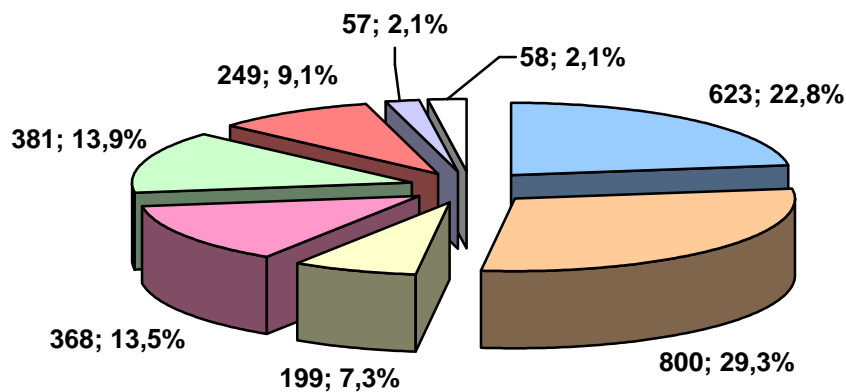
W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 2.224 osoby w 584 rodzinach,
- bezrobocie – 1.897 osób w 481 rodzinach,
- bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 964 osoby w 213 rodzinach,
- niepełnosprawność – 566 osób w 185 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 195 osób w 75 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 83 osoby w 20 rodzinach,
- alkoholizm – 29 osób w 9 rodzinach,
- bezdomność – 17 osób w 12 rodzinach,

- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 8 osób w 2 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 8 osób w 2 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 6 osób w 1 rodzinie,
- sieroctwo – 4 osoby w 1 rodzinie.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim udzielił również pomocy finansowej na łączną kwotę 171.764 zł dla 152 gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2006 r. (liczba osób w rodzinach)

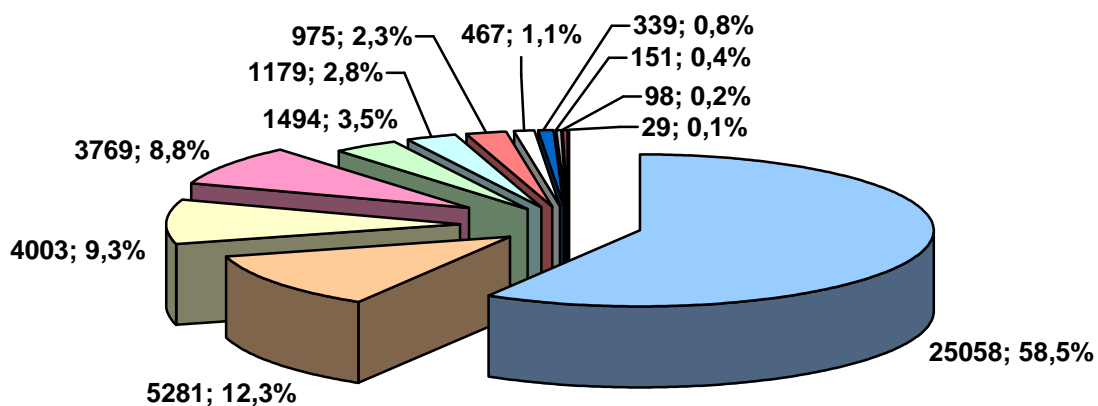
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2006 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Niepokojąca liczna była grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Uwagę zwracała również znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach (realizacja wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”), co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W latach 2005-2006 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim skierował do Domu Pomocy Społecznej 6 osób (3 zmarły).

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2006 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- świadczenie pielęgnacyjne
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia się dziecka. W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim przyznał:

- 25.058 zasiłków rodzinnych dla 1.233 osób,
- 5.281 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 309 osób,
- 4.003 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 436 osób,
- 3.769 zasiłków pielęgnacyjnych dla 317 osób,
- 1.494 dodatki do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 791 osób,
- 1.179 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 107 osób,
- 975 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 110 osób,
- 467 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 66 osób,
- 339 świadczeń pielęgnacyjnych dla 31 osób,
- 151 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka dla 151 osób,
- 98 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 96 osób,
- 29 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych dla 3 osób.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim opłacił również odpowiednio 347 i 117 składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia rodzinne na kwotę odpowiednio 46.920 zł i 4.300 zł oraz przyznał 2.156 zaliczek alimentacyjnych dla 87 rodzin na łączną sumę 422.456 zł.

Dodatki mieszkaniowe w latach 2005-2006

2005			2006		
Liczba wniosków	Liczba pozytywnych decyzji	Wartość przyznanych dodatków	Liczba wniosków	Liczba pozytywnych decyzji	Wartość przyznanych dodatków
249	235	179.677,89 zł	210	205	160.410 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez GOPS, na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. W latach 2005-2006 GOPS w Stargardzie Szczecińskim przyjął odpowiednio 249 i 210 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego oraz wydał 235 i 205 pozytywnych decyzji, na mocy których wypłacił dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę odpowiednio 179.677,89 zł i 160.410 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,

- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 7 ankiet – 6 ze szkół podstawowych, a 1 z gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

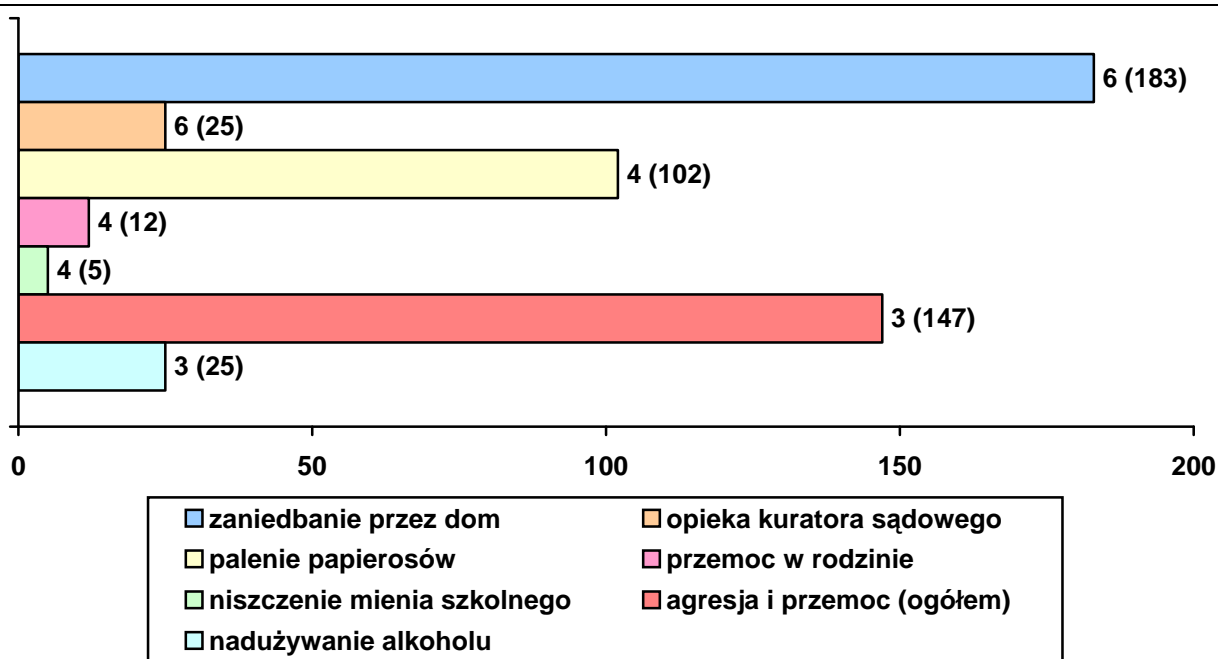
Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	3 (25)	3
2	Narkotyzowanie się		5
3	Palenie papierosów	4 (ok. 102)	2
4	Ucieczki z domu	1 (1)	4
5	Kradzieże	3	3
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3 (ok. 147)	2
7	Autoagresja	1	5
8	Przestępczość ujawniona		5
9	Niszczenie mienia szkolnego	4 (5)	2

10	Udział w grupach negatywnych		5
11	Opieka kuratora sądowego	6 (ok. 25)	
12	Przemoc w rodzinie	4 (ok. 12)	3
13	Zaniedbanie przez dom	6 (ok. 183)	
14	Wykorzystywanie seksualne		5

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli: zaniedbanie przez dom, potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, sięganie po środki uzależniające (papierosy, alkohol) przez uczniów i nadużywanie alkoholu przez rodziców, przemoc domową, niszczenie mienia szkolnego oraz stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania).

Wszystkie ankietowane szkoły prowadzą dożywianie uczniów i zapewniają dostęp do Internetu, a cztery umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Tylko

w jednej placówce funkcjonują klasy integracyjne. Ogół szkół zatrudnia pedagoga, sześć pielęgniarkę, a trzy logopedę.

Wszystkie placówki oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań: przedmiotowe, artystyczne, teatralne, turystyczno-krajoznawcze, dziennikarskie, modelarskie, ekologiczne, zajęcia rekreacyjno-sportowe, zajęcia w ramach szkolnych kół PCK i LOP), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (6 szkół), korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne (po 3), gimnastykę korekcyjną (2) i terapię pedagogiczną (1). Jedna szkoła dodatkowo realizuje program edukacyjny dla uczniów z orzeczeniem do kształcenia specjalnego.

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na bezrobocie powodujące trudną sytuację materialno-bytową rodzin i ubożenie mieszkańców gminy, dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do zaniedbania dzieci, uzależnień rodziców, rozbicia rodzin, przemocy domowej i niedostosowania społecznego, a także sięganie przez uczniów po środki uzależniające, niski poziom motywacji do nauki i aspiracji oraz wielodzietność.

Ankietowane szkoły prowadzą działania profilaktyczne i naprawcze zgodnie z przyjętymi programami wychowawczym i profilaktycznym. Podejmując tą kwestię pedagodzy sygnalizowali potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych w obszarach uzależnień oraz agresji i przemocy, propagowania zdrowego stylu życia, prowadzenia pedagogizacji rodziców, odbywania spotkań z przedstawicielami instytucji wspierających działania szkoły, organizowania imprez integracyjnych w środowisku lokalnym, utworzenia świetlicy socjoterapeutycznej oraz prowadzenia zajęć mających na celu wzmacnianie poczucia własnej wartości u uczniów.

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przede wszystkim zintensyfikować wywiady środowiskowe i badania ankietowe w celu lepszego rozpoznania sytuacji rodzin uczniów, zdiagnozowania aktualnych problemów, zagrożeń (np. dotyczących uzależnień, agresji i przemocy) oraz oczekiwań i potrzeb. Ponadto zwrócili uwagę na zasadność uświadamiania rodziców co do potrzeby korzystania ze specjalistycznego wsparcia oferowanego m.in. przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, a także przeprowadzania badań ogólnego stanu zdrowia uczniów oraz badań specjalistycznych (np. laryngologicznych, stomatologicznych i pediatrycznych).

Według większości ankietowanych na terenie gminy są rejonu wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono lokale, w których młodzież ma dostęp do środków uzależniających, a także gminne drogi (z uwagi na brak przydrożnych chodników), rzeki i jeziora (np. w Tychowie, Strachocinie i Sułkowie).

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, badani wskazywali głównie na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych oraz tworzenie świetlic wiejskich oferujących szeroką edukację pozaszkolną dającą możliwość rozwoju. Ponadto zwracali uwagę na potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych w obszarach uzależnień, agresji i przemocy, zapewnienia szerszego dostępu do Internetu i pomocy pedagogiczno-psychologicznej, większego zaangażowania rodziców w wychowanie i edukację dzieci i młodzieży oraz prowadzenia w środowisku lokalnym działań na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców.

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty

pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

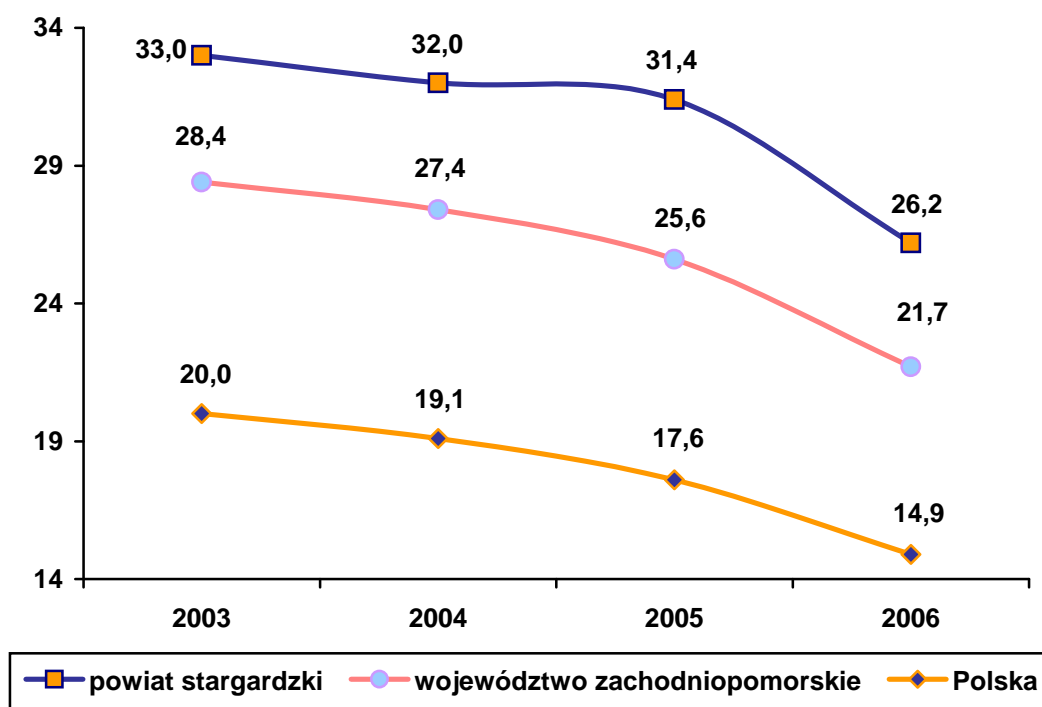
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi

konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2006

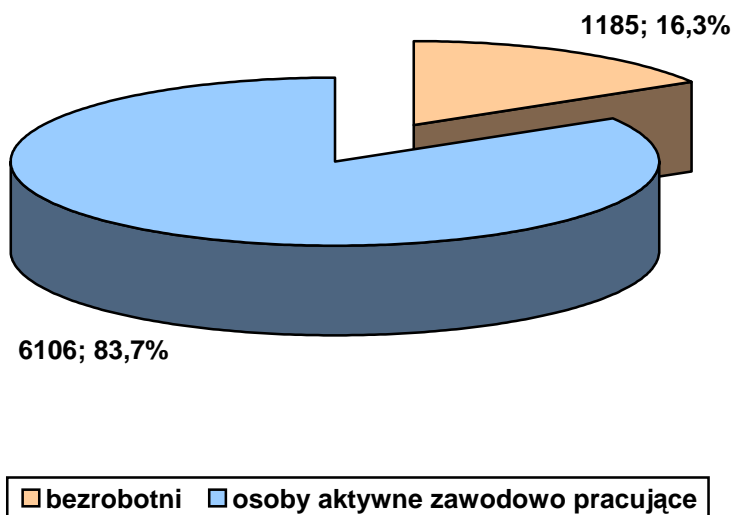

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2006 powiat stargardzki charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa zachodniopomorskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim na dzień 31 grudnia 2006 roku w gminie Stargard Szczeciński pozostawało zarejestrowanych 1.185 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 58,1% ogółu bezrobotnych w gminie (688 osób). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

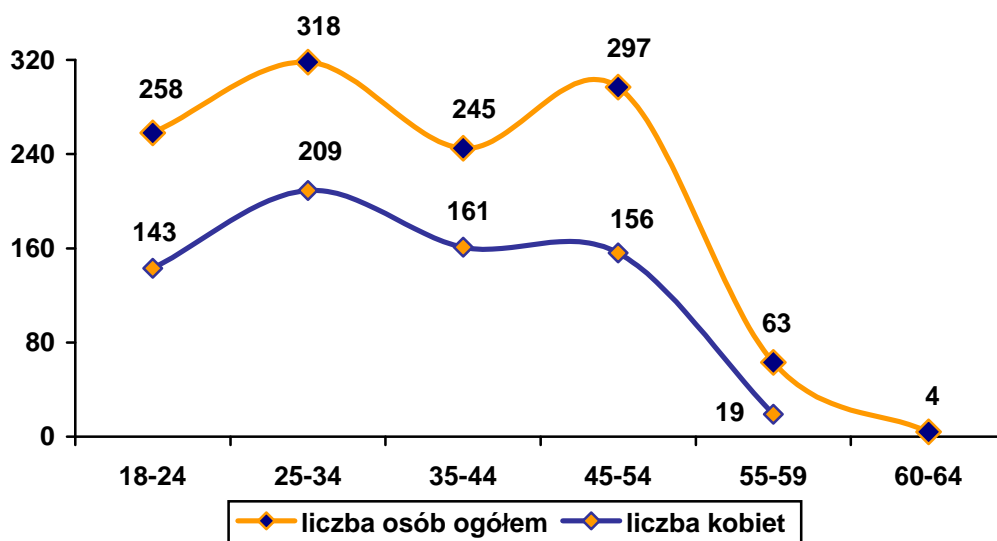
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie Stargard Szczeciński z końcem 2006 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Spośród 7.291 osób z terenu gminy Stargard Szczeciński, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2006 roku 1.185 osób pozostawało bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wieku z końcem 2006 roku

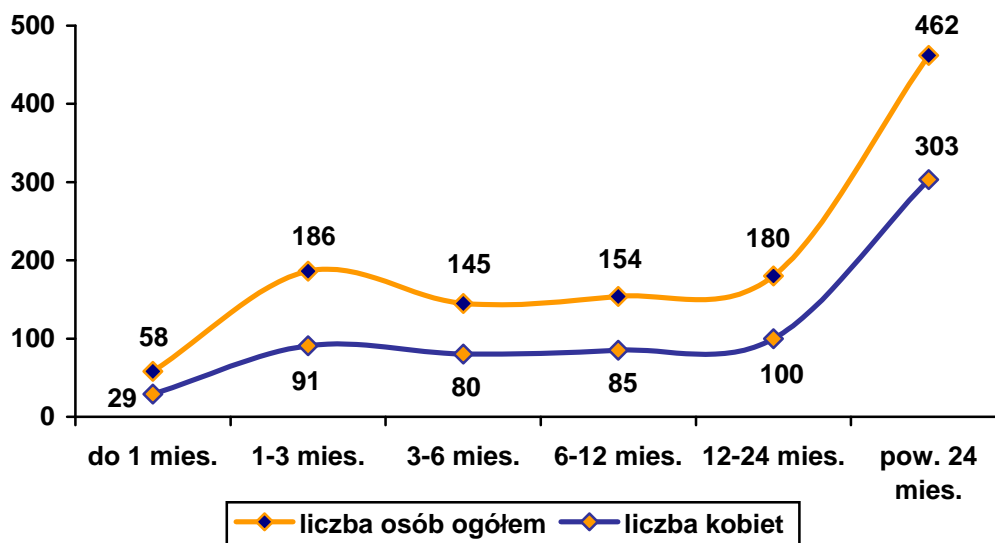

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Z końcem 2006 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła równie liczna i zarazem posiadająca niewielkie szanse na

zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Największą liczbę bezrobotnych kobiet wśród ogółu pozostających bez pracy odnotowano w przedziałach wiekowych 25-34 i 35-44 lata (po 65,7%) oraz 18-24 lata (55,4%).

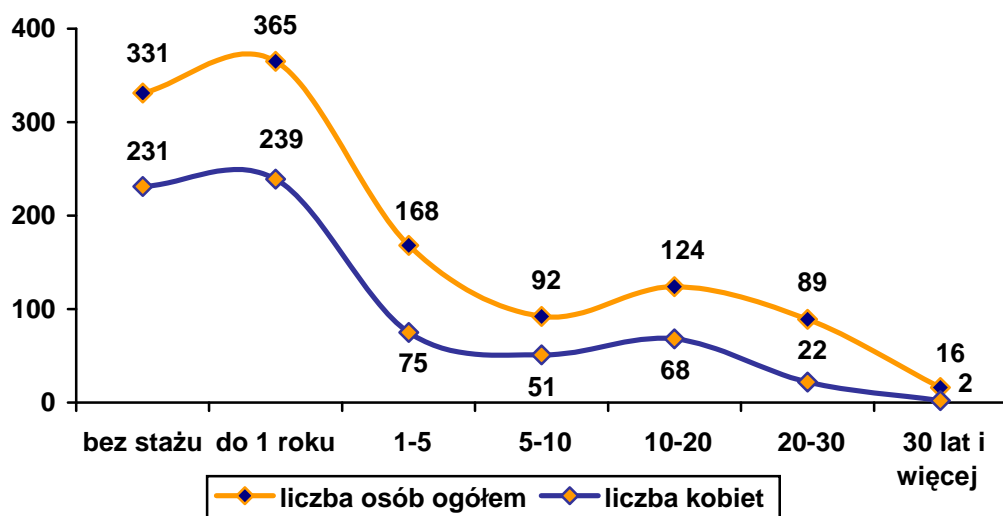
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2006 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

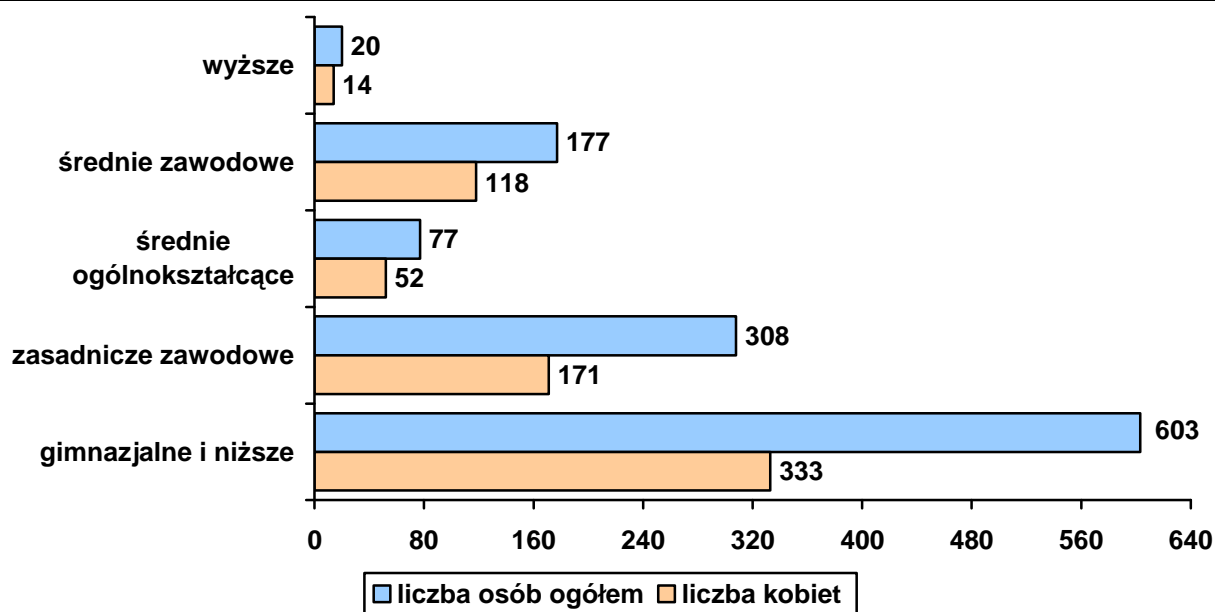
Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2006 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby z niewielkim doświadczeniem zawodowym lub bez stażu pracy. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na osoby, które odbyły roczny staż, oraz absolwentów, tak by mieli możliwość nabycia doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Z końcem 2006 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób

Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przzerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstinencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

W 2006 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stargardzie Szczecińskim zarejestrowała 55 nowych osób nadużywających alkoholu. Łącznie w ewidencji komisji pozostawało 169 osób z problemem alkoholowym, w tym 16 kobiet. W analizowanym roku 10 osób korzystało z terapii odwykowej w grupach samopomocowych, a 3 osoby odbyły leczenie na oddziale zamkniętym.

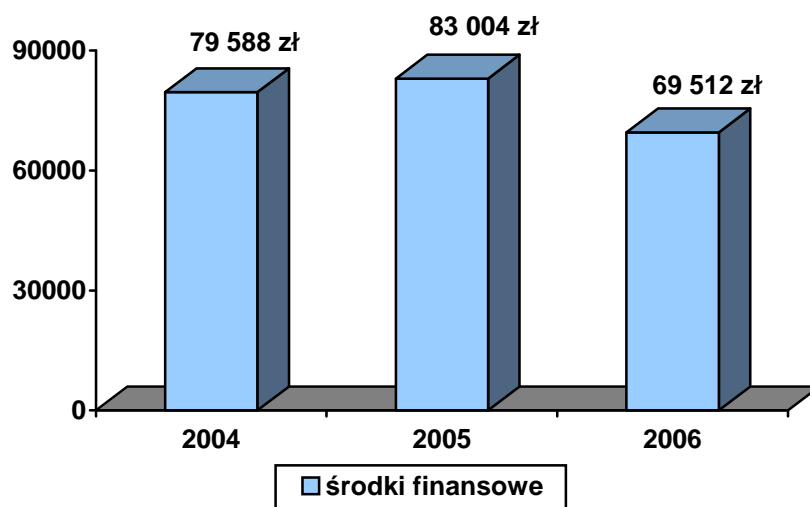
Występowanie problemu uzależnień na terenie gminy potwierdzają również dane miejscowej policji. W 2006 roku łamanie prawa przez osoby pijące polegało głównie na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości, naruszaniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz stosowaniu przemocy fizycznej i psychicznej wobec rodziny.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Spośród 729 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim w 2006 roku, 9 rodzin liczących 29 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalany corocznie program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2006 roku GKRPA przyjęła 98 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z czego 5 wniosków skierowała do Sądu Rejonowego w celu wydania orzeczenia o nałożeniu obowiązku leczenia w warunkach stacjonarnych. W analizowanym roku GKRPA dokonała również 3 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych oraz skierowała 2 sprawy do prokuratury w związku z przemocą alkoholową.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2004-2006

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stargardzie Szczecińskim.

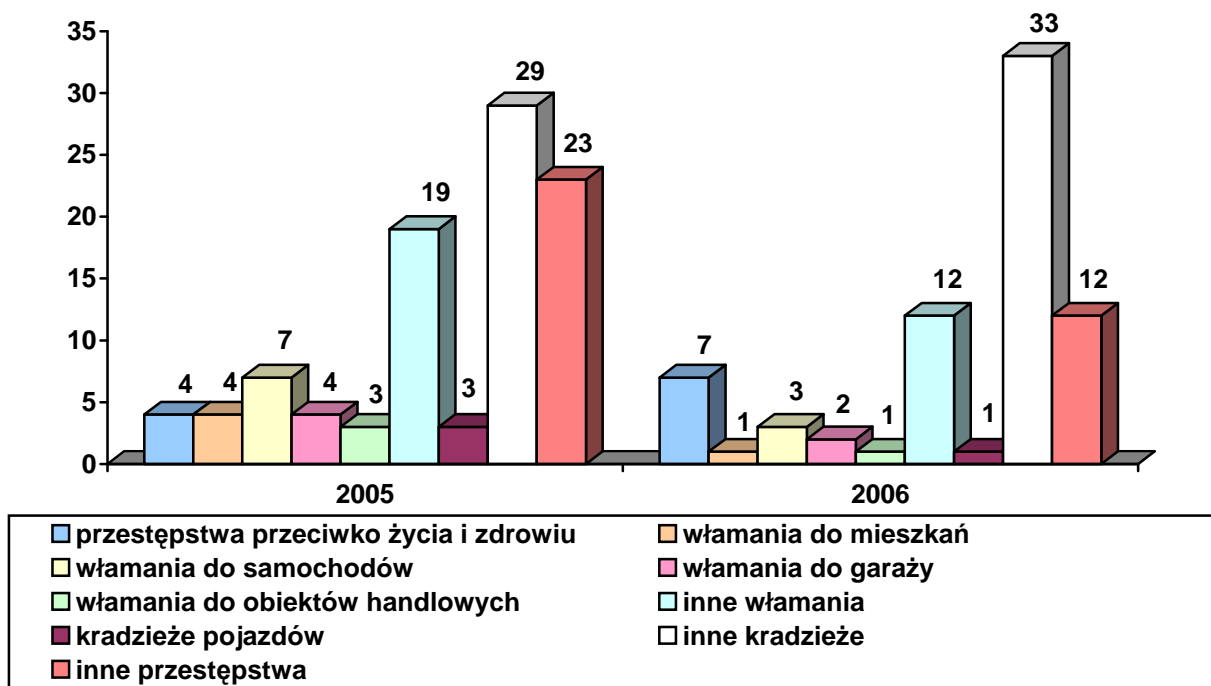
Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Stargard Szczeciński zmieniała się na przestrzeni lat 2004-2006, osiągając najwyższy poziom w 2005 roku. W 2004 r. wyniosła 79.588 zł, w roku następnym wzrosła do 83.004 zł, a w 2006 r. spadła do 69.512 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Stargard Szczeciński.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2006 roku wynika, iż na terenie gminy Stargard Szczeciński odnotowano 72 przestępstwa (o 24 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim). Największą liczbę przestępstw zarejestrowano w II kwartale (25), najmniej w IV kwartale (13). Wskaźnik wykrywalności przestępstw wyniósł 49,5%. Do miejscowości najbardziej zagrożonych przestępczością należały: Małkocin, Pęczino, Witkowo – po 8 i Grzędzice – 6.

Przestępstwa popełnione na terenie gminy Stargard Szczeciński w 2005 i 2006 roku

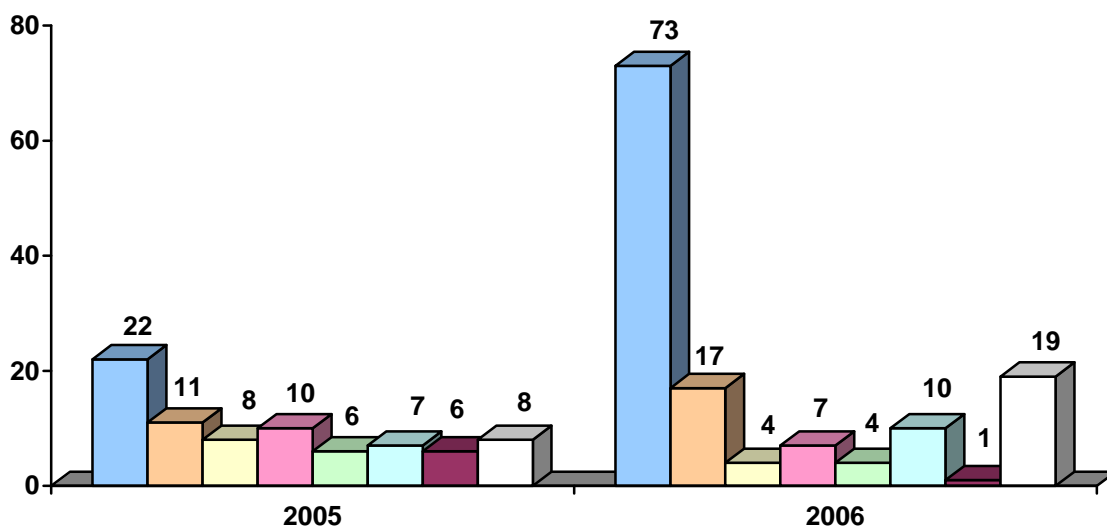
Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić w 2006 roku na terenie gminy Stargard Szczeciński nastąpił wyraźny spadek liczby dokonanych przestępstw. Do najczęściej popełnianych należały kradzieże – łącznie 34 przypadki. Liczba tego rodzaju zdarzeń wzrosła o 2 w porównaniu z rokiem 2005. Istotną kategorię

przestępstw stanowiły również włamania – w sumie 19 przypadków. W 2006 roku, w stosunku do roku poprzedniego, odnotowano blisko dwukrotny spadek tego typu czynów. Wśród odnotowanych w 2006 roku przestępstw zarejestrowano także m.in. przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu oraz inne przestępstwa, do których zaliczono m.in. znęcanie się nad rodziną i uszkodzenie mienia. O ile liczba innych przestępstw znacznie spadła (o 11) w porównaniu z rokiem poprzednim, o tyle w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu nastąpił wzrost o 3.

Generalnie w 2006 roku na terenie gminy Stargard Szczeciński dominowały przestępstwa przeciwko mieniu o niskich stratach materialnych. Ich liczba powodowała jednak, iż były one bardzo uciążliwe społecznie. Popęłnianiu tych przestępstw sprzyjał m.in. brak minimalnego zabezpieczenia.

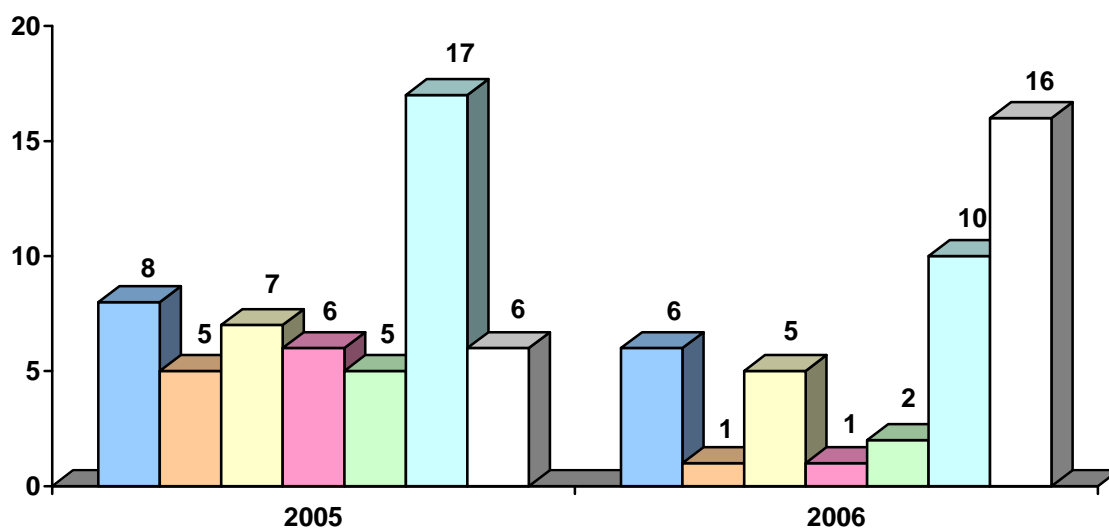
Wykroczenia popełnione na terenie gminy Stargard Szczeciński w 2005 i 2006 roku kwalifikujące się do nałożenia mandatu karnego

- przeciwko bezpieczeństwu na drogach
- przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 43)
- przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia (art. 77 kw.)
- przeciwko urządzeniom użytku publicznego (art. 145 kw.)
- przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (art. 51 kw.)
- przeciwko mieniu (art. 119 kw.)
- przeciwko obyczajności publicznej (art. 141 kw.)
- inne

Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim.

Wykroczenia popełnione na terenie gminy Stargard Szczeciński w 2005 i 2006 roku kwalifikujące się do skierowania wniosku o ukaranie do Sądu Grodzkiego

- przeciwko bezpieczeństwu na drogach
- przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 43)
- przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia (art. 77 kw.)
- przeciwko mieniu (art. 124 kw.)
- przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (art. 51 kw.)
- przeciwko mieniu (art. 119 kw.)
- inne

Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim.

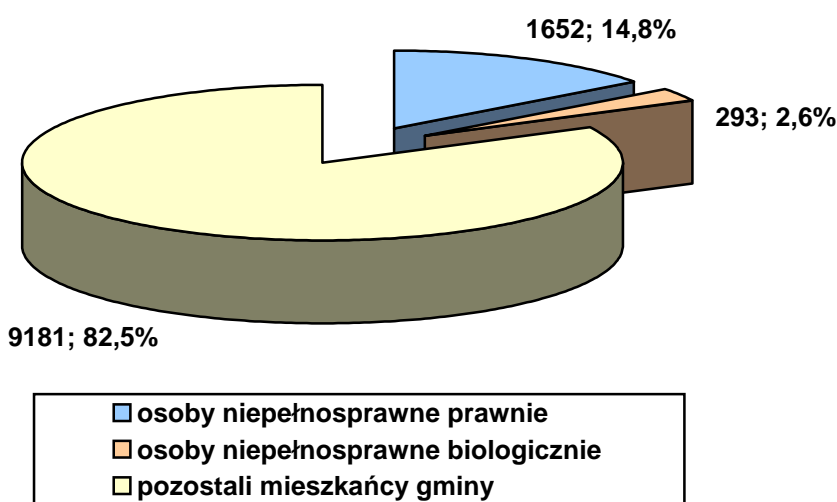
Istotny wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny mają również popełnione wykroczenia. W 2006 roku na terenie gminy Stargard Szczeciński ujawniono 174 wykroczenia, które kwalifikowały się do nałożenia mandatu karnego lub skierowania wniosku o ukaranie do Sądu Grodzkiego (o 32 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim). Mandaty karne nałożono w stosunku do 135 sprawców wykroczeń (o 57 więcej w porównaniu z rokiem 2005), a wnioski o ukaranie do Sądu Grodzkiego sporządzono w odniesieniu do 39 osób (o 15 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim). W analizowanym okresie najczęściej popełnianymi wykroczeniami były wykroczenia przeciwko mieniu i bezpieczeństwu na drogach. O ile liczba mandatów karnych i wniosków o ukaranie skierowanych do Sądu Grodzkiego w związku z wykroczeniami przeciwko mieniu spadła w porównaniu z rokiem poprzednim, o tyle w przypadku wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu na drogach nastąpił ponad trzykrotny wzrost.

Innym, bardzo istotnym elementem pracy służb prewencyjnych w 2006 roku była pomoc mieszkańcom gminy Stargard Szczeciński w formie różnego rodzaju interwencji. W analizowanym roku na terenie gminy przeprowadzono łącznie 284 interwencje, w tym 143 interwencje domowe, 129 interwencji publicznych oraz 12 innych.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

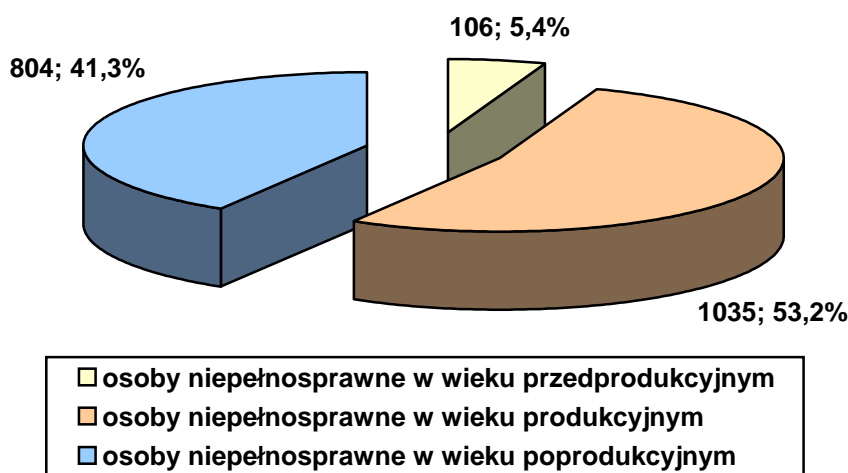
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Stargard Szczeciński zamieszkiwało 1.945 osób niepełnosprawnych (w tym 937 mężczyzn i 1.008 kobiet), co stanowiło 17,5% ogółu mieszkańców gminy. Grupa osób niepełnosprawnych była silnie zróżnicowana nie tylko

pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2006 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Stargard Szczeciński skorzystało 185 rodzin liczących 566 osób i była to czwarta co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

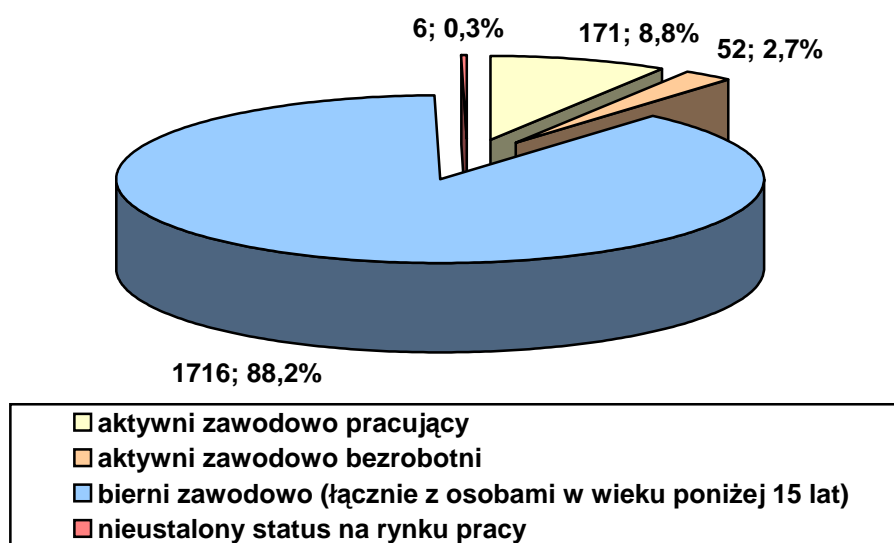
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku ponad 53% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (1.035 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby w wieku poprodukcyjnym (804 osoby). Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 106 osób.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

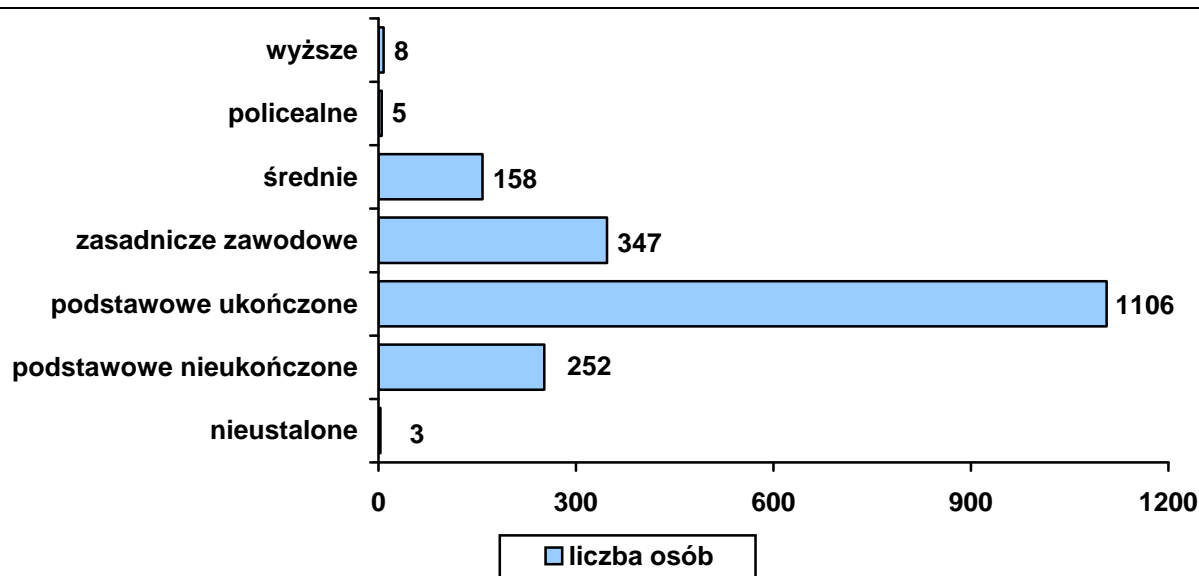

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 1.716 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 171 osób pracujących i 52 osoby pozostające bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadało 6 osób.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 1.106 osób.

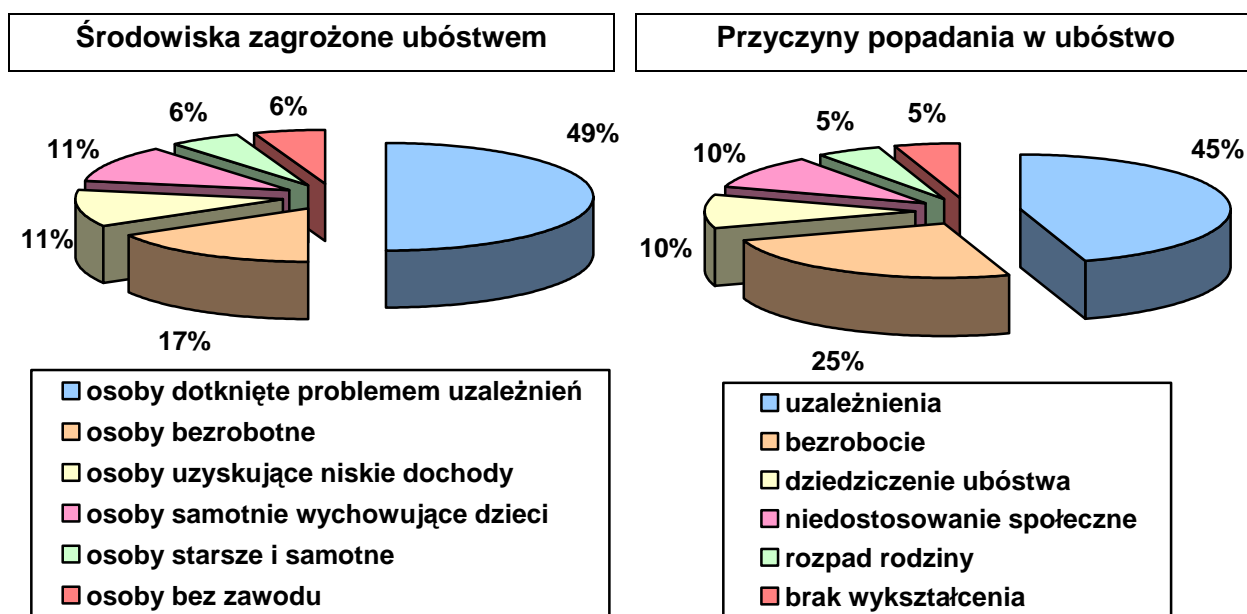
Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączenie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

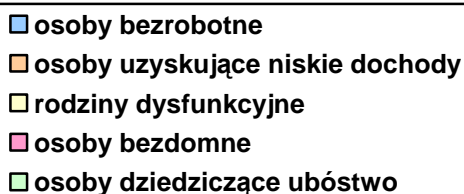
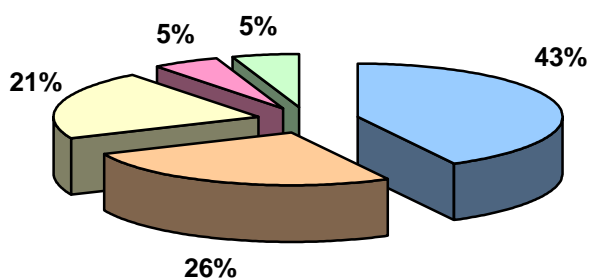
Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

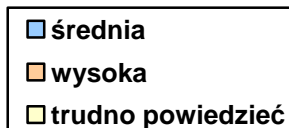
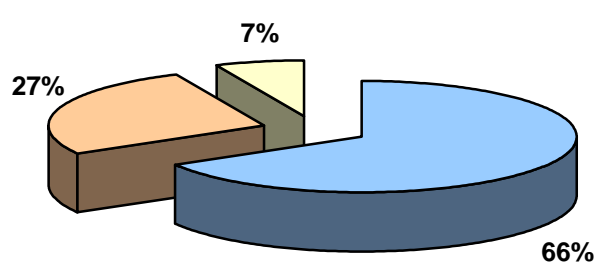
Badania własne Centrum AV.

Według badanych problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób dotkniętych problemem uzależnień (49%), a następnie bezrobotnych (17%), uzyskujących niskie dochody oraz samotnie wychowujących dzieci (po 11%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali uzależnienia (45%) i bezrobocie (25%).

Środowiska zagrożone uzależnieniami

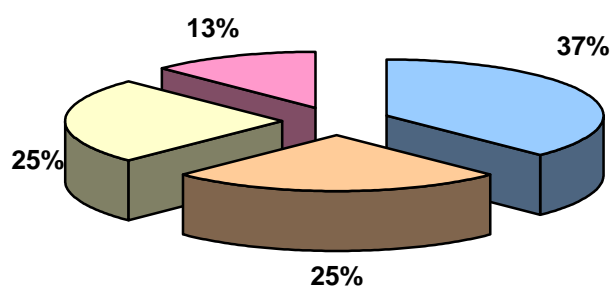
Skala problemu uzależnień

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (43%) oraz uzyskujące niskie dochody (26) i rodziny dysfunkcyjne (21%). Określając skalę występowania tego problemu zdecydowana większość badanych (66%) oceniła ją jako średnią, a 27% osób jako wysoką. Jednocześnie 7% ankietowanych nie miało zdania.

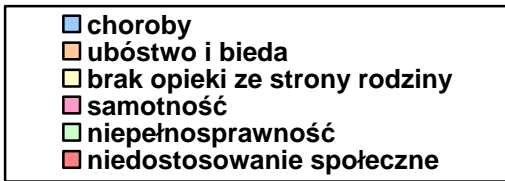
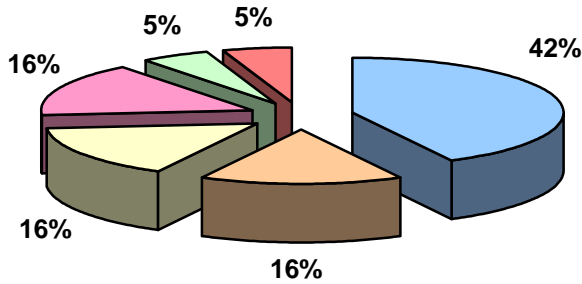
Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

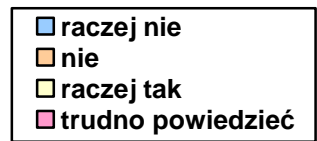
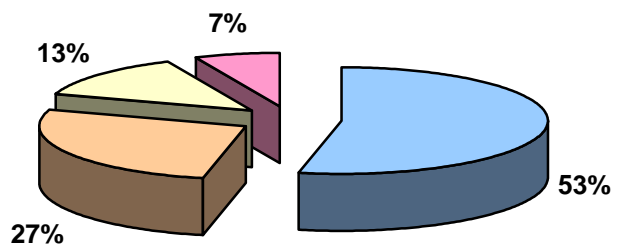
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 62%) stwierdziła, iż jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Odmiennego zdania było 25% respondentów, a 13% osób nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Problemy społeczne dotyczące osób starszych

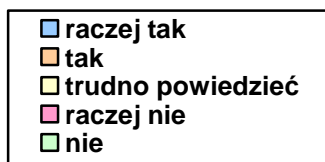
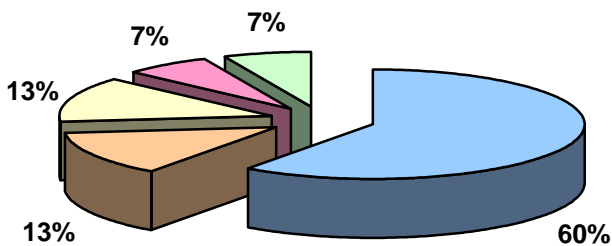
Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

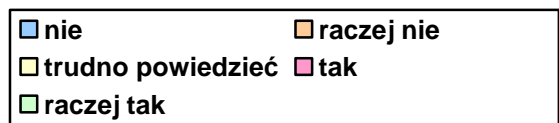
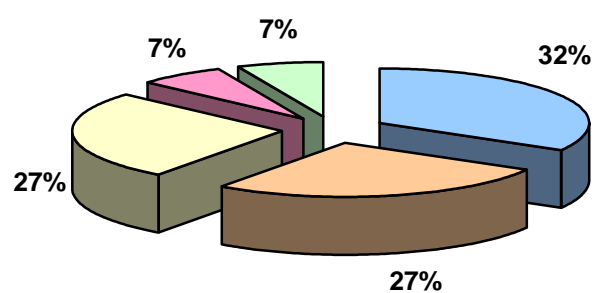
Badania własne Centrum AV.

W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali choroby (42%), a następnie ubóstwo i biedę, brak opieki ze strony rodziny oraz samotność (po 16%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, wśród ankietowanych dominowały zdania negatywne. Łącznie 80% badanych stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Jednocześnie 13% respondentów wyraziło pozytywną opinię, a 7% osób nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

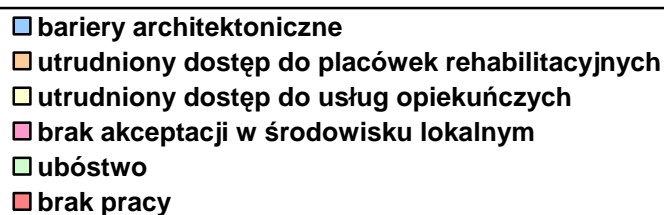
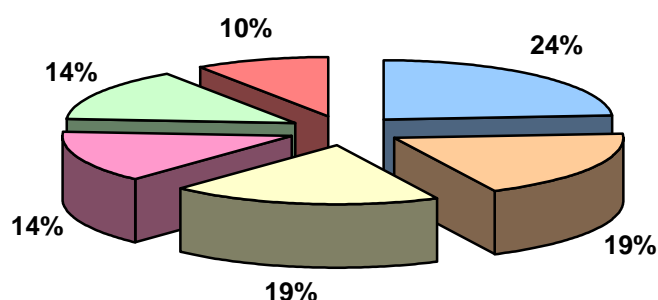
Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych zdecydowana większość badanych (łącznie 73%) wypowiedziała się pozytywnie. Jednocześnie w sumie 14% respondentów wyraziło odmienną opinię, a 13% nie sprecyzowało swojego stanowiska. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to większość badanych (łącznie 59%) stwierdziła, iż jest ona niewystarczająca lub raczej niewystarczająca. Pozytywny pogląd w tej sprawie wyraziło w sumie 14% osób, a 27% badanych nie potrafiło jasno sprecyzować swojego stanowiska.

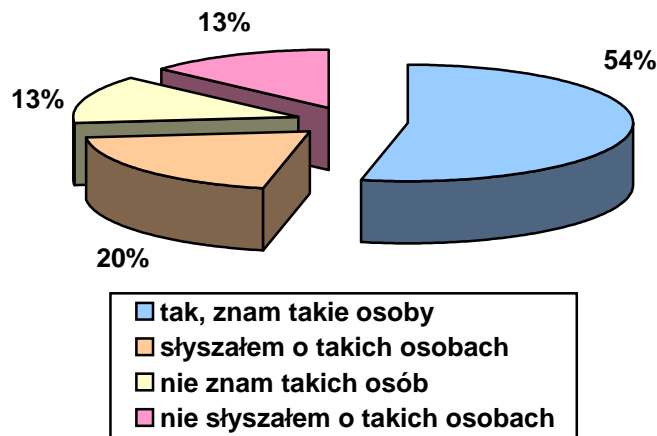
Problemy społeczne dotykające osób niepełnosprawnych

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne (24%) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i usług opiekuńczych (po 19%).

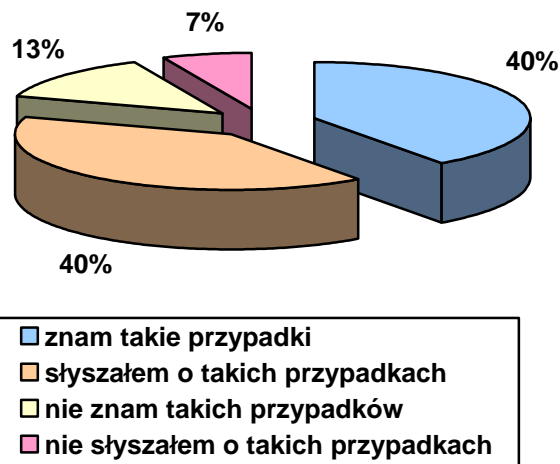
Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce zdecydowanej większości jej mieszkańcom. Łącznie 74% ankietowanych stwierdziło, iż wie o fakcie zamieszkiwania takich osób w gminie, a odmienną opinię wyraziło 26% respondentów.

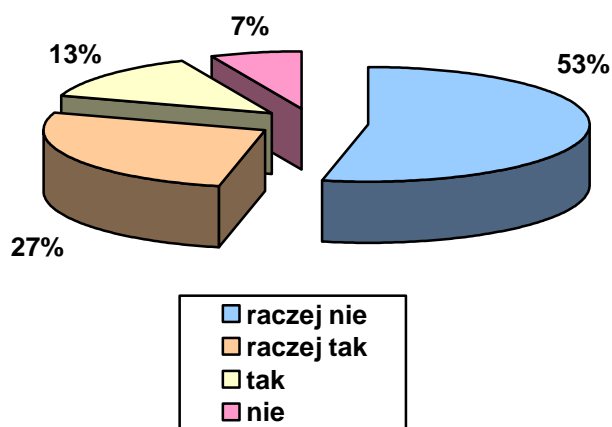
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

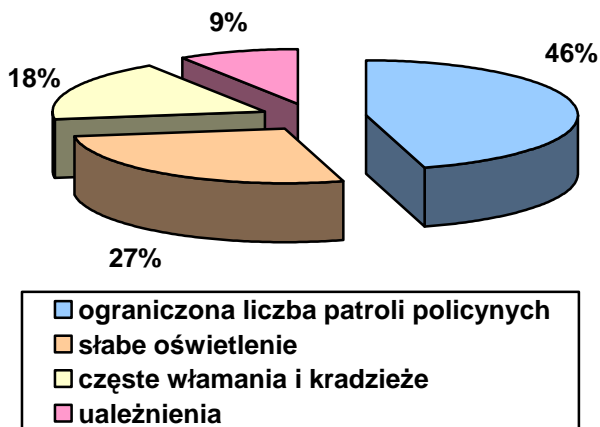
Badania własne Centrum AV.

Podjmując kwestię zjawiska przemocy domowej, zdecydowana większość badanych (łącznie 80%) przyznała, iż zna bądź słyszała o przypadkach występowania tej patologii w gminie, co należy uznać za zjawisko wielce niepokojące. Odmienną opinię wyraziło 20% respondentów.

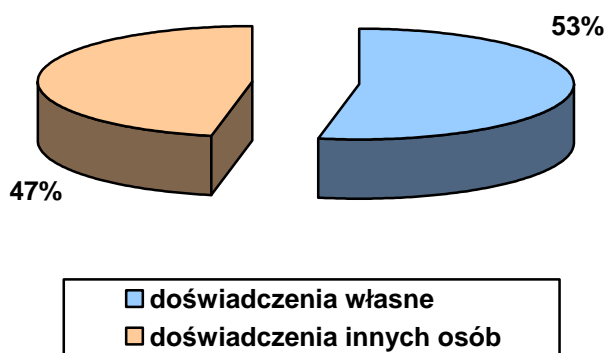
Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

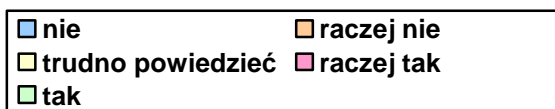
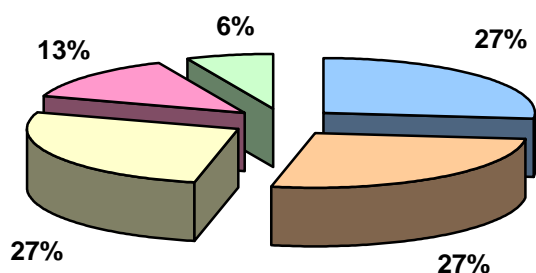
Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

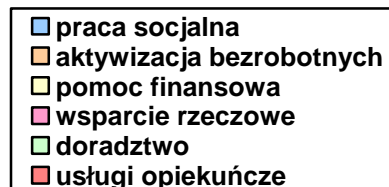
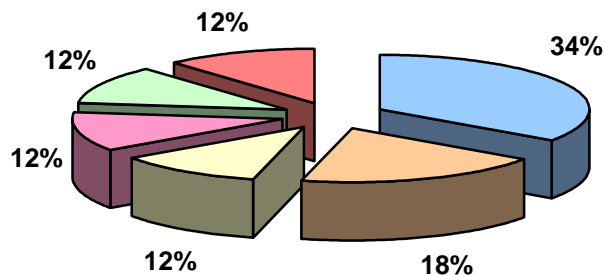
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to większość ankietowanych (łącznie 60%) stwierdziła, że nie czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było 40% respondentów. Wśród głównych przyczyn braku bezpieczeństwa w gminie badani wskazali ograniczoną liczbę patroli policyjnych (46%), słabe oświetlenie (27%) oraz częste włamania i kradzieże (18%). Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były zarówno doświadczenia własne (53%), jak również innych osób (47%).

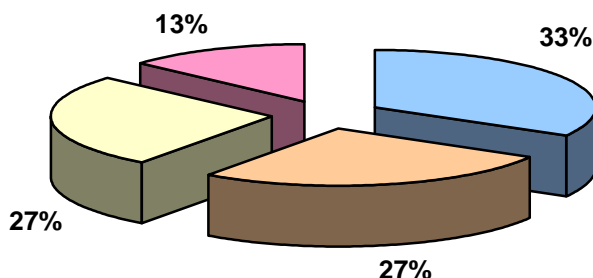
Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

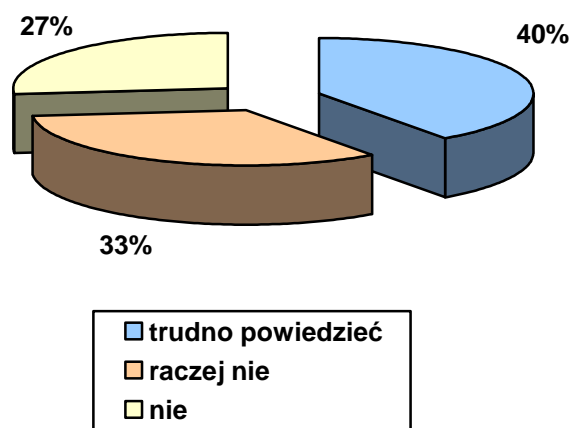
Ocena pracy pracowników socjalnych

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, większość ankietowanych (łącznie 54%) wyraziła negatywne opinie. Pozytywny pogląd w tej sprawie przedstawiło w sumie 19% respondentów. Jednocześnie 27% osób nie sprecyzowało swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, badani najczęściej wskazywali na pracę socjalną (34%) oraz aktywizację bezrobotnych (18%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, najwięcej badanych nie miało zdania (33%). Jednocześnie po 27% ankietowanych oceniło ją przeciętnie lub źle, a tylko 13% – dobrze.

**Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe
zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?**

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, większość badanych (łącznie 60%) wyraziła negatywne opinie, stwierdzając, iż jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Jednocześnie aż 40% respondentów nie zajęło w tej sprawie stanowiska.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości w środowiskach rolniczych.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia,
- występowanie bezrobocia długotrwałego, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niewielkie znaczenie wykształcenia jako wartości w środowiskach popegeerowskich,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwanie,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwanie,
- nieodpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwanie z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.

Zagrożenia

- wzrost zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- brak współpracy władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwanie bezrobotnych,

- utrudniony dostęp do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- brak wsparcia ze strony samorządu organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek, ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu.

Szanse

- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- dobry poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną.

Zagrożenia

- niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- dobra współpraca z Kościołem.

Słabe strony

- nieodpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- brak bazy leczenia odwykowego oraz dobrze przygotowanej bazy lokalowej,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,

- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności i prowadzenie działań zapobiegawczych,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy.

Słabe strony

- niemożność określenia liczby i wskazania miejsc grupowania się bezdomnych,
- niedysponowanie indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- niedostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- brak komunikacji z mediami w sprawach bezdomności,
- istnienie problemu minimalizowania zjawiska bezdomności w małych społecznościach lokalnych,
- brak struktury stacjonarnej dla bezdomnych oraz odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności,
- niski standard usług świadczonych osobom bezdomnym,
- brak organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym.

Szanse

- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- nieobiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- brak społecznej akceptacji osób bezdomnych,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- wykorzystywanie w pracy opracowań społecznych,
- możliwość realizowania się przez osoby starsze w organizacjach samopomocowych.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- niedostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- brak profesjonalnego przygotowania kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym; niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,
- nieprawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- brak działań w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych.

Zagrożenia

- deficyt szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- niski poziom koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- ograniczona pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- brak pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- rozeznanie w występujących w gminie problemach społecznych (m.in. bezrobocie, ubóstwo),
- pokrywanie kosztów dożywiania dzieci w szkołach; utworzenie gminnej kuchni,
- duży odsetek osób objętych różnymi formami pomocy.

Słabe strony

- brak mieszkań socjalnych,
- niski poziom integracji społeczności lokalnej,
- brak na terenie gminy obiektów sportowych umożliwiających aktywne spędzanie czasu wolnego,
- brak infrastruktury turystycznej: ścieżek rowerowych, tras do wędrówek pieszych, pól namiotowych, tras do spływów kajakowych,
- ograniczona liczba świetlic środowiskowych i oddziałów przedszkolnych,
- brak organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej,

- utrudniony dostęp do opieki psychologicznej,
- brak na terenie gminy Domu Pomocy Społecznej i schroniska dla osób bezdomnych,
- trudności komunikacyjne na terenie gminy,
- brak środków finansowych na wdrażanie szkolnego programu edukacyjnego.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Stargardzie Szczecińskim przy ul. Rynek Staromiejski 5. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Stargard Szczeciński. Ośrodek, realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i dodatkach mieszkaniowych, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Ośrodek zatrudnia kierownika, 4 pracowników socjalnych, 3 osoby zajmujące się realizacją świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych oraz 8 innych pracowników. Kierownik ma wykształcenie wyższe kierunkowe, a czterech pracowników socjalnych – wykształcenie średnie kierunkowe. Dwóch pracowników socjalnych posiada I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, a dwie kolejne osoby są zainteresowane podjęciem takiej specjalizacji. Ponadto dwie osoby z kadry ośrodka są zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Kadra zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim uczestniczy w różnych formach doształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji. W 2005 roku dziewięciu pracowników odbyło takie szkolenia, a w roku następnym – trzynastu.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Stargard Szczeciński, poza jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej, nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe. Niemniej jednak, z racji położenia gminy w bliskim sąsiedztwie Stargardu Szczecińskiego, samorząd gminny współpracuje z sektorem pozarządowym funkcjonującym na terenie miasta. Współpraca ta jest prowadzona w oparciu o uregulowania określone przez odpowiedni akt prawa miejscowego. Jest nim uchwalany corocznie przez Radę Gminy „Program współpracy gminy Stargard Szczeciński z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego i stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego”. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z ww. organizacjami w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych gminy oraz wsparcia rzeczowego i lokalowego.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Stargard Szczeciński, z którymi współpracuje samorząd gminny.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, Z KTÓRYMI WSPÓŁPRACUJE GMINA STARGARD SZCZECIŃSKI

1. Stargardzkie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „ALA”, ul. Warszawska 16, 73-110 Stargard Szczeciński.

Organizacja prowadzi Punkt Informacyjny dla osób z problemem alkoholowym, Klub Abstynenta działający na rzecz integracji środowiskowa abstynenckiego (świetlica, biblioteka, imprezy integracyjne) oraz Grupy Samopomocowe: „AA” („Anonimowi Alkoholicy”), „AL-ANON” (dla współuzależnionych – rodzin alkoholików), „Grupa Wsparcia” (dla uzależnionych po odbytej terapii) i „AN” (Anonimowi Narkomani).

2. Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. dr Tomasza Judyma, ul. Gen. L. Okulickiego 3, 73-110 Stargard Szczeciński.

Organizacja prowadzi Ośrodek dla Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi, który oferuje stacjonarny, całodobowy pobyt z pełnym wyżywieniem, doraźną pomoc prawną i socjalną oraz pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia. Oferta Ośrodka skierowana jest do wszystkich osób bezdomnych, które nie wymagają specjalistycznej opieki medycznej i które nie mają problemów z realizacją podstawowych czynności samoobsługowych.

3. Stowarzyszenie „Serce Dzieciom”, ul. Dworcowa 10 a, 73-110 Stargard Szczeciński.

Organizacja prowadzi Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Centrum Wolontariatu oraz oferuje pomoc żywnościową we współpracy z koszalińskim Bankiem Żywności. Jest to Lokalna Organizacja Grantowa Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce. Oferta organizacji skierowana jest do rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych z terenu powiatu stargardzkiego.

4. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie, ul. Jarowita 2.

Organizacja prowadzi placówki świetlice środowiskowe w miejscowościach: Krąpiel, Ulikowo i Strzyżno. Ich oferta obejmuje zajęcia socjoterapeutyczne i służy poprawie funkcjonowania psychicznego dzieci i młodzieży ze środowisk zaniedbanych emocjonalnie, opiekuńczo, społecznie, w których występują problemy alkoholowe. Działalność świetlic ma na celu: umożliwienie dzieciom i młodzieży odreagowania urazów wyniesionych ze środowiska rodzinnego i szkolnego, przekazanie im informacji na temat istniejących zagrożeń (uzależnień od papierosów, alkoholu, narkotyków, sekt – grup nieformalnych), organizowanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań kulturalnych i sportowych, udzielenie pomocy w nauce i kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, dożywianie dzieci oraz udzielenie pomocy socjalnej. Oferta jednostek skierowana jest do dzieci z rodzin niepełnych, ubogich oraz dzieci i młodzieży dotkniętych problemem uzależnień.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

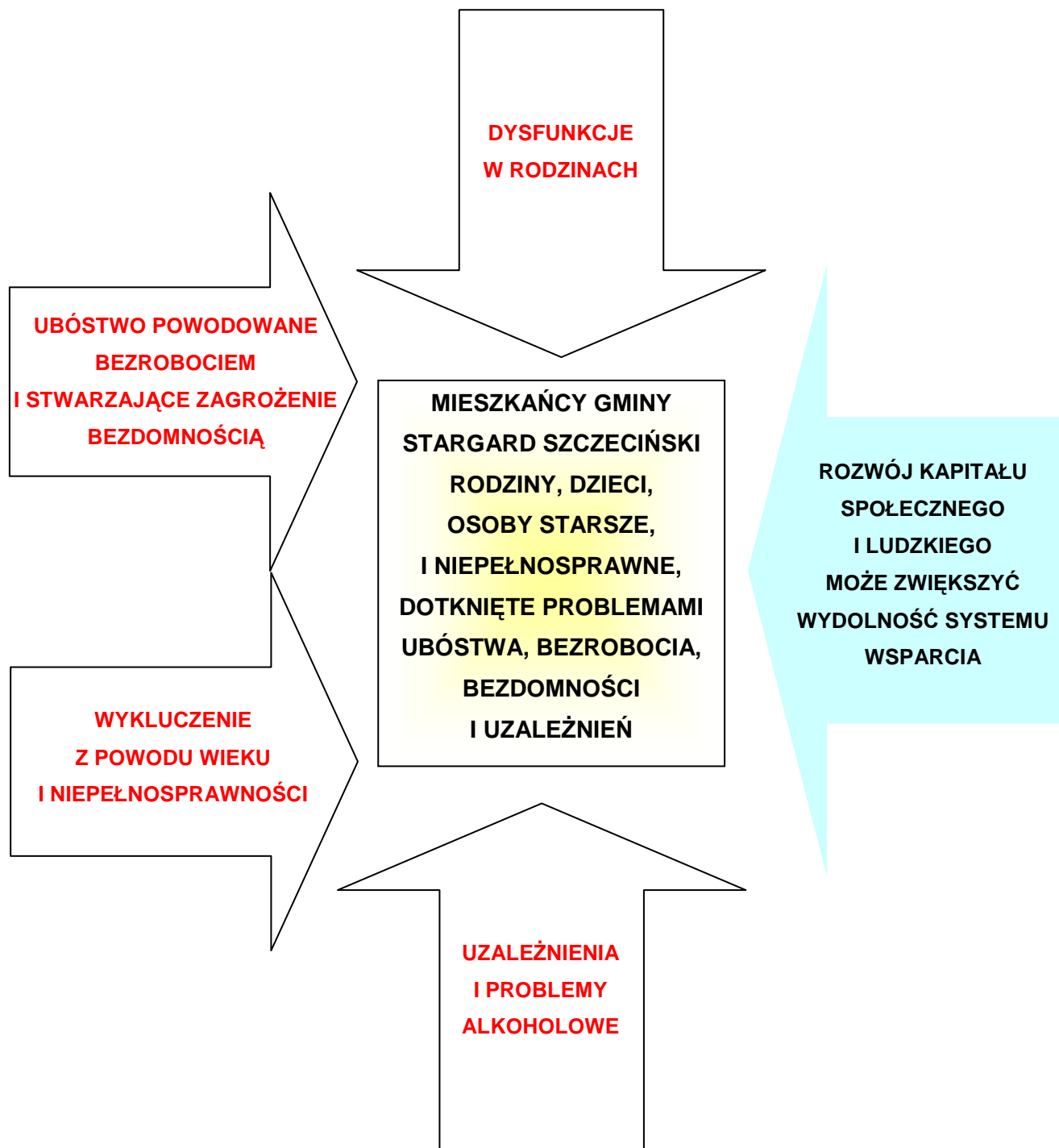
Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka. Równie ważne jest przeciwdziałanie ubóstwu, głównie z powodu bezrobocia, stwarzającemu zagrożenie bezdomnością. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Istotnym zagadnieniem jest również przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności. W celu zwiększenia wydolności systemu wsparcia na terenie gminy, należy ponadto rozwijać kapitał społeczny i ludzki w środowisku lokalnym (w tym sektor pozarządowy i współpracę z nim), aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

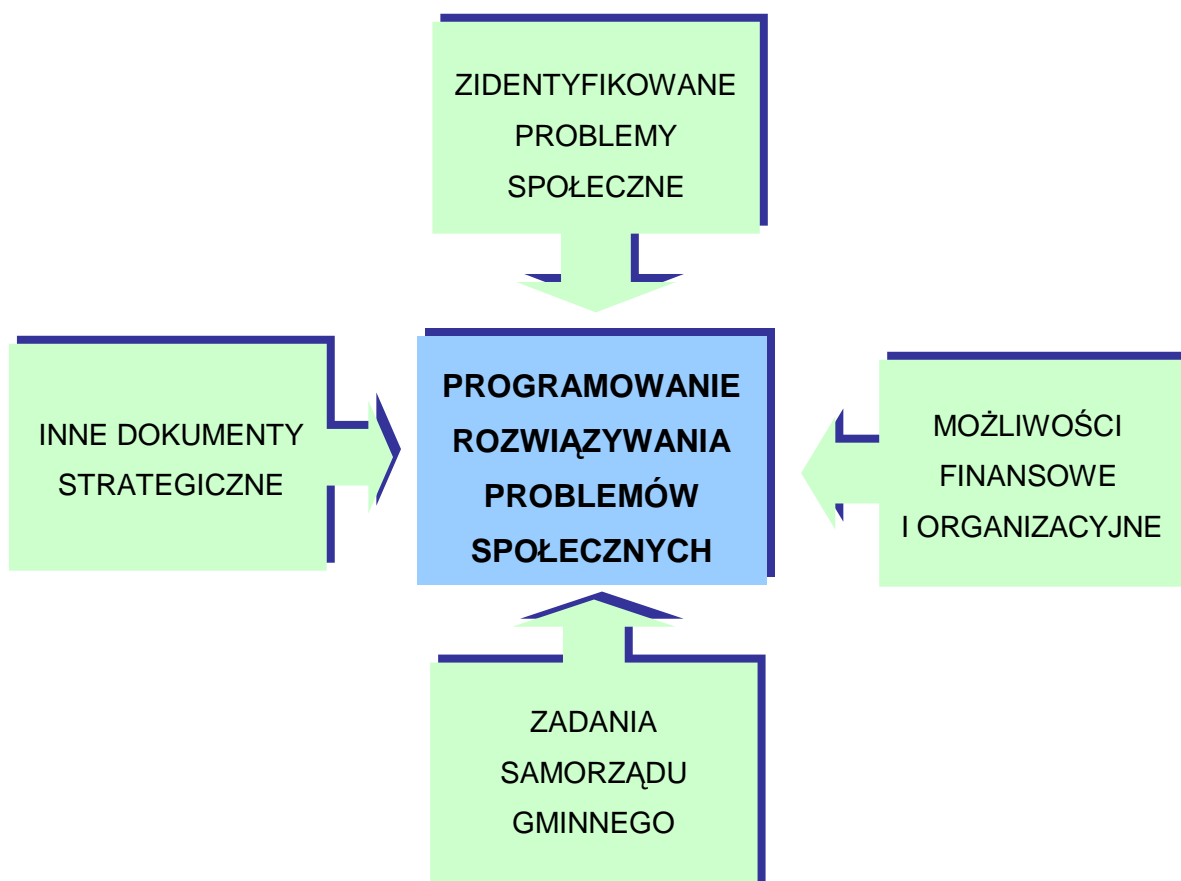
2.12.1 PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY STARGARD SZCZECIŃSKI, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

**KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

2.12.2. ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

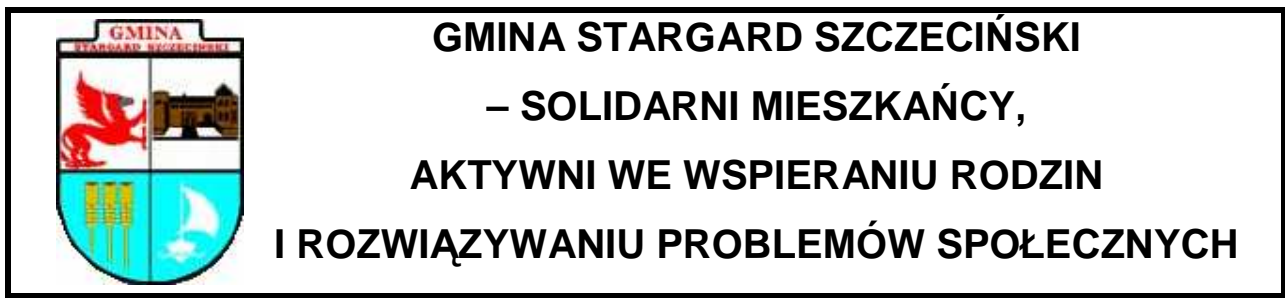

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.
3. Pomoc rodzinie w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom i dzieciom szerszego dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej, prawnej i społecznej.
4. Tworzenie świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

5. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich poprzez organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
6. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
7. Tworzenie żłobków i placówek przedszkolnych na terenie gminy.
8. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
9. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
10. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
11. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
12. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
13. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
14. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, koła zainteresowań, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki), tworzenie lub zapewnienie dostępu do infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, realizowanie programu „Otwarta szkoła”.
15. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych (np. Dzień Dziecka), festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego, sołectwa.

Problem:

Pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych, m.in. przestępczości.

Cel strategiczny 2.

Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego

Cele szczegółowe:

1. Działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych.
2. Działania łagodzące, profilaktyczne i zapobiegające w stosunku do grup znajdujących się na pograniczu minimum socjalnego.
3. Zapobieganie rozwojowi patologii społecznych.
4. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym szczególnie bezrobotnych długotrwale i kobiet.
5. Pomoc osobom bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-5:

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa i bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat).
3. Redukowanie psychospołecznych skutków bezrobocia:
 - praca pracowników socjalnych, psychologów, doradców zawodowych, prawników – tworzenie na terenie gminy punktów doradczo-informacyjnych,
 - przyuczenie do zawodu, aktywizacja zawodowa,
 - akcje edukacyjne,
 - zatrudnienie socjalne,
 - uruchomienie grup samopomocowych.

4. Zapewnienie najuboższej ludności gminy jednego gorącego posiłku dziennie.
5. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.
7. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, mogących zorganizować Klub Integracji Społecznej.
8. Prowadzenie akcji charytatywnych na rzecz osób i rodzin ubogich.
9. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
10. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
11. Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez:
 - pracę socjalną, polegającą m.in. na poradnictwie w zakresie możliwości pomocy w opłacie czynszu celem zapobieżenia eksmisji i bezdomności, informowaniu o zamianie mieszkań,
 - udzielanie pomocy finansowej w opłacie czynszu (dodatki mieszkaniowe, zasiłki celowe),
 - tworzenie mieszkań socjalnych,
 - zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych,
 - działania osłonowe na rzecz osób bezdomnych: m.in. pomoc materialną, rzeczową, medyczną, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
 - reintegrację społeczną i zawodową – organizowanie zatrudnienia socjalnego dla osób objętych programem wychodzenia z bezdomności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego, sołectwa.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3.

**Zapewnienie właściwej opieki osobom w podeszłym wieku,
samotnym i niepełnosprawnym**

Cele szczegółowe:

1. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
3. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa środowiskowego, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, organizowanie pomocy sąsiedzkiej, a także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, prowadzenie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym skorzystania z przysługujących im uprawnień, np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

3. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
5. Zorganizowanie na terenie gminy wypożyczalni sprzętu medyczno-pielęgnacyjnego dla osób chorych i niepełnosprawnych.
6. Zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy dla niepełnosprawnych i starszych (dowóz do lekarza, urzędu itp.), mających problemy z poruszaniem się, osób na wózkach inwalidzkich.
7. Tworzenie integracyjnego systemu edukacji – przystosowanie budynków przedszkoli i szkół (likwidacja barier architektonicznych), zatrudnianie i szkolenie fachowej kadry do pracy w oświatowych placówkach integracyjnych, tworzenie oddziałów i klas integracyjnych w przedszkolu i szkołach, ułatwianie dostępu uczniom niepełnosprawnym do sprzętu rehabilitacyjnego zmniejszającego skutki niepełnosprawności, prowadzenie działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych.
8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
9. Podejmowanie i rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
11. Inicjowanie działań wolontariackich w środowisku lokalnym w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych.
12. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego, sołectwa.

Problem:

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4.

Budowa sprawnego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
6. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia – tworzenie na terenie gminy punktów wsparcia i informacyjnych.
8. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.

9. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.
10. Współpraca z ośrodkami i klubami AA działającymi na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego, sołectwa.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców. Ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 5.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej.
2. Wzmacnianie służb społecznych w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
3. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych na terenie gminy.
4. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez kształcenie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.
3. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet, opracowanie i wydawanie informatora, uruchomienie bezpłatnej infolinii.
4. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
5. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie przez organizacje społeczne, kościół katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
6. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie miasta Stargard Szczeciński, powiatu i województwa.

7. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
8. Inicjowanie i rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
9. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
10. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wykorzystania na potrzeby lokalnej infrastruktury pomocowej obiektów budowlanych będących w posiadaniu gminy, np. budynków popegeerowskich.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego, sołectwa.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganego celu są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.